

Aktivní zálohy v kontextu ochrany obyvatelstva

Bc. Roman Brázdil

Diplomová práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Roman Brázdil
Osobní číslo: L22356
Studijní program: N1032A020002 Bezpečnost společnosti
Specializace: Ochrana obyvatelstva
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Aktivní zálohy v kontextu ochrany obyvatelstva

Zásady pro vypracování

- Zpracujte z dostupných zdrojů teoretický vstup do problematiky aktivní zálohy a jejich úloze v ochraně obyvatelstva.
- Popište změny v právních normách týkající se služby aktivní zálohy po přijetí novelizace a porovnejte roli záloh u nás a v zahraničí.
- Zhodnoťte současný stav provádění výcviků a prohlubování kvalifikace.
- Navrhnete plán výcviků a kurzů ke zlepšení současného stavu.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. ČESKÁ REPUBLIKA. *8 NORMATIVNÍ VÝNOS MINISTERSTVA OBRANY: Plánování a organizace přípravy vojáků v záloze*. In: Praha: Ministerstvo obrany, 2020.
2. ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o službě vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů*. In: Praha: Parlament České republiky, 2016, číslo 45.
3. MAC KENZIE, Rob Roy and Howard G. COOMBS. *Canadian Armed Forces: A New Vision for the Reserves*. Vol. 20. Kingston: Forces gc, 2020.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jakub Rak, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **26. dubna 2024**

L.S.

---

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

---

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 4. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 26. 4. 2024

Jméno a příjmení studenta: Bc. Roman Brázdil

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce je zaměřena na jednotky Aktivních záloh jako součásti ozbrojených sil České republiky. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části je popsán vývoj vzniku Aktivní zálohy a popsán rozdíl mezi zálohou a Aktivní zálohou a její další dělení. Práce rovněž obsahuje přehled hlavních legislativních změn, které byly schváleny v průběh roku 2023. Součástí teoretické části práce je popis aktuálního stavu výcviků a operačních nasazení u Aktivní zálohy. Poslední kapitolu této části tvoří porovnání systému záloh ve vybraných státech se systémem v České republice.

V praktické části této práce je za použití dotazníkového šetření a následného zpracování odpovědí, navržen plán výcviků a odborných kurzů, pro zlepšení aktuálního stavu s cílem dosažení požadovaných stupňů vycvičenosti.

Klíčová slova: Aktivní záloha, Branný zákon, operační nasazení, výcvik

ABSTRACT

The diploma thesis is focused on units of Active Backups as part of the armed forces of the Czech Republic. This thesis is divided into a theoretical and a practical part.

In the theoretical part is described the development of the Active Backups and the difference between the Backups and the Active Backups and its further division. This chapter also includes changes in the legislation that were approved in 2023, these changes are described here. The current state of training and operational deployment is embodied in theoretical part of this diploma thesis. The final chapter of this section is a comparison of the system of army backups in selected countries and the Czech Republic.

In the practical part of this thesis is designed, by using a questionnaire survey and subsequent processing of the answers, a plan of training and professional courses with main aim improving the current condition of achieving the required levels of training.

Keywords: Active Backups, Conscription Act, operational deployment, training

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Jakobovi Rakovi, Ph.D. za veškerou pomoc a cenné rady při zpracování této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat všem ředitelům Krajských vojenských velitelství a personálním pracovníkům za pomoc při dotazníkovém šetření.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ POJMU AKTIVNÍ ZÁLOHA	12
2 HLAVNÍ ROZDĚLENÍ JEDNOTEK AKTIVNÍ ZÁLOHY	18
3 PRÁVNÍ ÚPRAVA AKTIVNÍ ZÁLOHY	19
3.1 BRANNÝ ZÁKON	19
3.1.1 Dobrovolné převzetí výkonu branné povinnosti	19
3.1.2 Předurčení pro doplnění ozbrojených sil.....	19
3.1.3 Příprava vojáka v záloze k plnění úkolů ozbrojených sil.....	21
3.1.4 Služba v operačním nasazení	21
3.1.5 Povolání na vojenské cvičení nebo do služby v operačním nasazení	21
3.2 ZÁKON O SLUŽBĚ VOJÁKŮ V ZÁLOZE.....	22
3.2.1 Náborový a stabilizační příspěvek	22
3.2.2 Odměna	23
3.3 VYHLÁŠKA O POSTUPU PŘI SLUŽEBNÍM HODNOCENÍ VOJÁKŮ V ZÁLOZE VE SLUŽBĚ A JEHO HLEDISCÍCH.....	25
4 KONCEPCE AKTIVNÍ ZÁLOHY	26
5 VÝCVIK AKTIVNÍCH ZÁLOH	28
5.1 VÝCVIK PĚŠÍCH ROT KRAJSKÝCH VOJENSKÝCH VELITELSTVÍ	30
5.2 VÝCVIK JEDNOTEK U ÚTVARŮ	30
6 VYUŽITÍ AKTIVNÍ ZÁLOHY V RÁMCI OCHRANY OBYVATELSTVA	31
6.1 POVODNĚ	31
7 REŠERŠE ZAHRANIČNÍHO ZDROJE	33
7.1 SLOVENSKO.....	33
7.2 POLSKO	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
9 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	40
9.1 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	40
9.2 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	43
9.3 ROLE AKTIVNÍ ZÁLOHY V SOUČASNÉM POJETÍ NATO.....	46
9.4 ÚKOLY AKTIVNÍ ZÁLOHY V RÁMCI ČINNOSTÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA.....	49
10 VÝCVIK JEDNOTEK AKTIVNÍCH ZÁLOH	56
10.1 PRAVIDELNÉ VOJENSKÉ CVIČENÍ	57
10.2 PROHLUBOVÁNÍ KVALIFIKACE	67

ZÁVĚR	71
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	73
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	79
SEZNAM OBRÁZKŮ	81
SEZNAM TABULEK.....	82
SEZNAM GRAFŮ	83

ÚVOD

Sloužím jako voják z povolání (dále „VZP“) a má profesní kariéra mě zavedla na pozici náčelníka řízení skupiny aktivních záloh u 74. mechanizovaného praporu (dále jen „mpr“), kterou vykonávám od 1. ledna 2022. Za tuto, sice krátkou dobu, jsem poznal některá pozitiva i negativa spojená s výcvikem těchto příslušníků ozbrojených sil (dále jen „OS“) České republiky (dále jen „ČR“) a získal jsem tak širší pohled, co to obnáší být příslušníkem aktivní zálohy (dále jen „AZ“).

Největším pozitivem je určitě jejich chuť do práce a snaha se učit novým věcem. Naopak negativem je problém při uvolňování příslušníků AZ od jejich zaměstnavatelů a s tím spojená absence při výcviku.

V této hektické době si i vedení armády uvědomuje potřebu mít vycvičené zálohy v dostatečném počtu, a proto se v této době AZ dostává do popředí zájmu na rozdíl od předcházejících let, kdy se tato jednotka spíše přehlížela a vrcholní představitelé armády stále nevěděli, jak s touto jednotkou pracovat. V dnešní době jsou tak příslušníci AZ nasazováni jak na pomoc základním složkám integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“), ale také jako součást kontingentů v rámci zahraničních operací (dále jen „ZO“).

Změna přístupu se projevila i na zvýšeném zájmu o vstup k AZ, kdy po několika letech stagnace, se počty příslušníků AZ začaly opět zvyšovat. Počty do jisté míry ovlivnil, i konflikt na území Ukrajiny, kdy někteří příslušníci AZ skončili, ale na druhou stranu je mnohem více těch, co se rozhodli nastoupit a být tak připraveni v případě potřeby.

Na rozdíl od VZP mají tyto jednotky jen málo času na výcvik a získávání odborných znalostí. Proto na rozdíl od výcviku VZP musí být jejich výcvik o to více efektivní. Poslední konflikty v rámci světa ukazují, že je naivní si myslet, že budeme mít dostatek času k výcviku mobilizovaných občanů. Z tohoto důvodu je potřeba mít dostatečné počty vycvičené již nyní a není prostor na plýtvání prostředků a času, který může být efektivně využit.

Proto jsem se rozhodl a zvolil si téma zaměřené na AZ s cílem navrhnout možnou variantu plánu výcviků a odborných kurzů s cílem zefektivnění aktuálního stavu pro snadnější dosahování výcvikových cílů.

Omezujícím faktorem při tvorbě práce je množství veřejně dostupných zdrojů, které nepodléhají žádnému stupni utajení.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je, na základě analýzy dostupných dokumentů, dotazníkového šetření a dosavadních zkušeností s vedením výcviku a odborných kurzů, zpracovat efektivní plán výcviku a kurzů, který by vedl k možnosti dosažení výcvikových cílů, zaměřený na jednotky AZ zařazené u organizačních celků (dále jen „OC“) a vojenských zařízení (dále jen „VZ“).

Díličními cíli diplomové práce jsou analýza změn v právních normách týkající se svým obsahem jednotek AZ, zhodnocení aktuálního dosahování výcvikových cílů a zmapování stavu využívání příslušníků AZ k ochraně obyvatelstva (dále jen „OO“) v rámci operačního nasazení u nás s porovnáním se zahraničím.

Pro lepší pochopení všech okolností, které mají vliv na příslušníky AZ je v teoretické části zpracován úvod do problematiky AZ od jejího vzniku do dnešní doby. Dále jsou zde uvedeny změny v legislativě, které mají přímý dopad na tyto jednotky a které byly přijaty v roce 2023. V neposlední řadě je zde pro komparaci uveden systém záloh ve vybraných okolních státech.

Praktická část je zaměřena na zhodnocení dosavadních operačních nasazení příslušníků AZ, jak na území ČR, tak v zahraničí a je zde rozebrán systém výcviku a kurzů. Pro kvalitní zpracování Plánu výcviků a kurzů, který by korespondoval co nejvíce s potřebami příslušníků AZ, je v práci použito kvalitativní výzkum a jako výzkumná technika je použito dotazníkové šetření, které je zpracováno online s pomocí nástroje společnosti Google.

Pro ideální nastavení systému prohlubování kvalifikace příslušníků AZ, bylo jedním z cílů dotazníkového šetření ověření vhodné délky konání odborných kurzů pomocí výzkumné otázky:

VO: Jak dlouhého kurzu se můžete zúčastnit?

Jelikož všichni příslušníci AZ jsou v databázi jednotlivých Krajských vojenských velitelství (dále jen „KVV“), ať už se jedná o ty, co jsou zařazení u OC a VZ, nebo ty, co slouží přímo pod danými KVV, bylo osloveno všech 14 ředitelů KVV z nichž 10 souhlasilo s rozesláním dotazníkového šetření.

Dotazník byl anonymní s využitím uzavřených a polouzavřených otázek. Sběr odpovědí probíhal od prosince 2023 do konce ledna 2024.

Přehled otázek dotazníku je uveden v praktické části.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMU AKTIVNÍ ZÁLOHA

Před rokem 2005 v ČR jsme se mohli setkat s jednotkou aktivní zálohy dobrovolné (dále jen „AZD“). Tento koncept lze považovat za předchůdce dnešních AZ, který byl prosazen na konferenci v Měříně v roce 2002. Šlo vlastně o vytvoření jednotek se stálými tabulkovými místy. Na tomto principu funguje AZ i nyní. Občané ČR, kteří převezmou dobrovolně, na základě žádosti brannou povinnost, jsou zařazeni na konkrétní tabulková místa. (Kuthan, 2018 a)

„Hlavním důvodem vytvoření AZ jako součásti zálohy OS ČR bylo dosažení těchto cílů (MO ČR, 2012 a):

- *mít připravenou kvalitní zálohu pro přednostní doplnění vybraných útvarů a zařízení OS ČR za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu;*
- *umožnit vojákům v záloze a občanům mimo zálohu ozbrojených sil vedle povinného plnění branné povinnosti i její dobrovolný výkon, resp. dobrovolné převzetí na základě jejich svobodného rozhodnutí vstoupit do AZ a připravovat se k plnění úkolů OS ČR formou dobrovolných vojenských cvičení.“*

Aktivní záloha, tak jak ji známe nyní, byla založena 1. 1. 2005, kdy byl vydán zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve kterém byly upraveny poměry v OS po ukončení povinné základní vojenské služby (dále jen „ZVS“) v ČR po 31. 12. 2004. V tomto zákoně byly zálohy rozděleny na povinnou a aktivní. (MO ČR, 2012 a)

Povinná záloha je tvořena bývalými vojáky, kteří již nevykonávají vojenskou činnou službu, ale stále mají brannou povinnost. Voják, který ukončil činnou službu, je automaticky zařazen do zálohy, ale může se rozhodnout vstoupit do AZ nebo do ní může být zařazen dle rozhodnutí ředitele KVV, ale jen do dvou let od ukončení jeho služebního poměru. (Česko, 2016)

Na konci roku 2004 byly AZD tvořeny 1312 příslušníky, kteří se 1. 1. 2005 stali prvními příslušníky AZ dle nové legislativy. OS ČR byly rozšířeny o AZ, jejichž příslušníci současně s VZP vykonávají vojenskou činnou službu v míru, na určitou dobu dle podmínek stanovené zákonem. (MO ČR, 2012 a)

Od tohoto data byly jednotky AZ vytvářeny následovně (MO ČR, 2012 a):

- 1. ledna 2005:
  - 14 pěších rot KVV.
  - Tanková rota v Přáslavicích.
  - Průzkumná rota v Prostějově.
  - Družstvo psovodů v Grabštejně.
- Později během roku 2005:
  - Mechanizovaná rota.
  - Pontonová a ženíjní mostní rota v Bechyni.
  - Skupina duchovní služby.
  - Skupina tiskové a informační služby.
- 1. ledna 2006:
  - Jednotky vojenské policie (Olomouc, Stará Boleslav a Tábor).

V červnu 2006 bylo rozhodnuto o vytvoření dalších jednotek AZ u vybraných vojenských útvarů a zařízení. Původně bylo počítáno s termínem 1. 1. 2007, ale nakonec se tento krok opozdil a termín byl posunut na 1. 7. 2007. Mělo dojít k rozšíření jednotek AZ, z původních 25 na 48 jednotek. Celkový předpoklad systematizovaných míst (dále jen „SM“), při plné naplněnosti počítal s 3000 příslušníky AZ. (Kuthan, 2018 b)

Přes prvotní zájem o nově vzniklé jednotky se však na konci roku 2007 naplněnost jednotek AZ pohybovala kolem 37 %. Bohužel se nedařilo zlepšit nábor, na který mělo vliv několik faktorů. Například to byl zdravotní stav uchazečů nebo problém se zaměstnavateli. Někteří příslušníci AZ tak museli čerpat dovolenou, aby se mohli účastnit výcviků. Netýkalo se to jen soukromého sektoru, ale průřezově celým systémem. Proto, aby vše mohlo fungovat ve vztahu zaměstnavatel – příslušník AZ – Armáda ČR (dále jen „AČR“), muselo dojít k ochraně těchto příslušníků a tuto ochranu jasně stanovit v příslušných zákonech. (Kuthan, 2018 b)

V lednu 2008 při jednání náčelníka generálního štábu (dále jen „NGŠ“) byla řešena i otázka jednotek AZ a jejich dalšího směřování. Přestože od navýšení počtu jednotek uběhlo pouze půl roku, tak personální naplněnost zůstala za očekáváním. Na základě analýzy bylo rozhodnuto o redukci jednotek opět na 25 z plánovaných 48. Celkový počet SM tak klesl na 2359. Tato redukce se však nevrátila do původního stavu, ale některé nové jednotky zůstaly, a naopak některé původní byly zrušeny. (Kuthan, 2018 b)

Zachované jednotky AZ (Kuthan, 2018 b):

- Mechanizovaná četa v Žatci a Přáslavicích.
- Průzkumná četa a rota Z v Prostějově.
- Tanková rota v Přáslavicích.
- 14 pěších rot u KVV.
- 3 jednotky vojenské policie (dále jen „VP“).
- Záchraná četa v Olomouci a Rakovníku.
- Skupina vojenských kaplanů v Praze.

I tyto kroky jasně ukazují na hledání konceptuálního a optimálního využití těchto jednotek v rámci OS ČR. Podle všeho lze říct, že armáda si s postavením AZ nevěděla vůbec rady. To se odrazilo i na počtu příslušníků AZ, který začal postupně klesat. Nový impuls měl přijít s vydáním Bílé knihy, to se však nestalo. Tento dokument se jen velmi okrajově dotýkal jednotek AZ. (Kuthan, 2018 c)

V září 2011 se v Praze setkali zástupci jednotek AZ s velením armády na pracovním semináři. Poslední takové setkání se konalo v roce 2005. Účastníci setkání si uvědomovali stav, v jakém se jednotky AZ nachází, ale výstupem z jednání byla jen přání, bez přijetí jakéhokoliv opatření. Bohužel pro jednotky AZ přišla další rána. V roce 2012 jim byly odebrány finanční prostředky přidělené na výcvik na základě rozkazu brig. gen. Gurníka. Tato situace nebyla vůbec jednoduchá. Některé výcviky byly zrušeny těsně před svým začátkem, a tak došlo k situacím, kdy příslušníci AZ přišli o peníze. Tento rozkaz byl nakonec z pozice Ministerstva obrany (dále jen „MO“) zrušen, ale napjatou situaci to příliš neuklidnilo, spíše se vyčkávalo, jak se bude pokračovat dále. (Kuthan, 2018 d)

Dlouho očekávaný dokument Koncepce aktivní zálohy (dále jen „KoAZ“) OS ČR byl tak vydán ve velmi napjaté době, kdy po všech předchozích útrapách provázející dění kolem

jednotek AZ, byl těmito jednotkami přijat bez většího očekávání. Jednalo se o první dokument, který se zabýval palčivými problémy, se kterými se jednotky AZ potýkaly už od svého vzniku. Zatím co se zdálo, že rok 2012 přinese pro jednotky AZ zlomový okamžik, tak pro tři jednotky AZ VP, tato koncepce znamenala razantní zásah. (Kuthan, 2018 d)

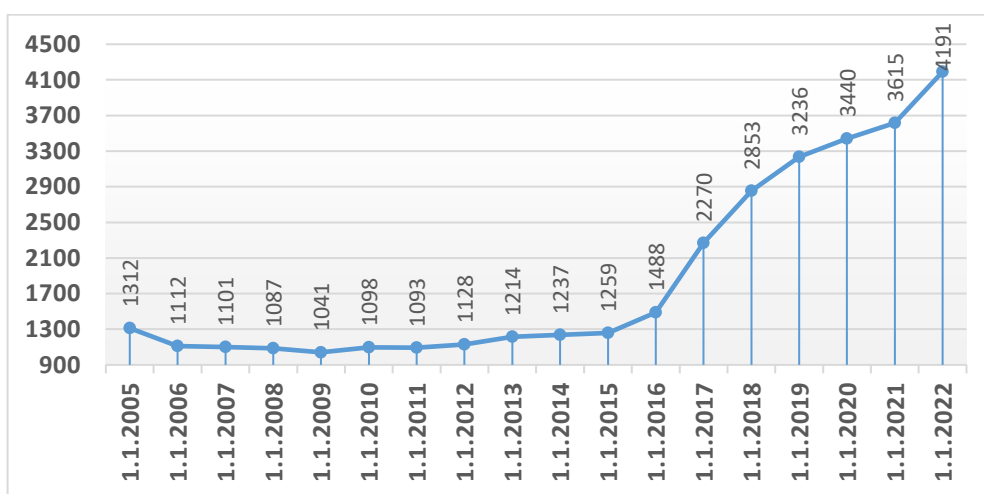
„Ke dni 31.12.2012 došlo ke zrušení všech tří rámcových praporů AZ VP (ve St. Boleslavi, Táboře a Olomouci), po 7 letech jejich existence a výcviku. Tuto smutnou událost nekompensuje ani fakt, že místo nich nově vznikla rota AZ VP (při velitelství VP v Olomouci), do níž byli ti příslušníci AZ VP, které tato událost neodradila od další služby, převedeni po splnění přijímacího řízení. Ostatní jednotky AZ pokračovaly v nastaveném systému výcviku.“ (Kuthan, 2018 d)

Rok 2013 přinesl první nasazení jednotky AZ při povodních. Ve funkci koordinátora AZ skončil pplk. v z. Mišaga s jehož prací příslušníci AZ nebyli spokojeni. V listopadu téhož roku pak proběhlo setkání, které zorganizoval první zástupce NGŠ za účasti zástupců jednotek v podřízenosti KVV. Na tomto setkání proběhlo anonymní dotazníkové šetření, které jen potvrdilo rostoucí nespokojenost příslušníků AZ se současným stavem. Začátkem roku 2014 byli do dotazníkového šetření zapojeni i příslušníci AZ u OC. Finanční krize a sní spojené i škrtů v resortu MO dospěly do takového stádia, že hrozil rozpad OS ČR. Tohoto stavu si všimli i spojenci NATO. V této době byl rozpočet na obranu pouhých 1,1 % HDP. Situace byla kritická a padaly návrhy, že část profesionální armády bude fungovat na bázi AZ. V resortu chyběla komunikace a podobné návrhy, přispěly ke zhoršení vztahů mezi VZP a příslušníky AZ, namísto aby se vztahy zlepšovaly. (Kuthan, 2018 e)

Nástupce ve funkci koordinátora AZ nově nazvané referent bezpečnosti státu na úseku AZ pplk. v z. Cirok očekávání příslušníků AZ také nenaplnil. Ovšem aniž bych se ho zastával, mnohdy i když je vůle, tak tomu nadřízení nejsou nakloněni. Což v době, kdy klesaly výdaje na obranu je těžké cokoliv změnit. (Kuthan, 2018 f)

Obrat k lepšímu pro jednotky AZ přišel v roce 2015 s nástupem nového NGŠ genpor. Bečváře. Ten si stanovil jako jeden z hlavních cílů právě zlepšení stavu jednotek AZ. K tomuto účelu vytvořil pracovní pozici poradce NGŠ ve věci AZ, do které v létě téhož roku nominoval kpt. v z. Cimburka. Jednalo se o bývalého VZP a v době jmenování byl velitelem Prostějovské Roty „Z“. Konečně se tak situace v AZ otočila k lepšímu. Jednotky AZ získaly tolik potřebnou oporu díky přijetí zákona o službě vojáků v záloze, který jasně definoval řešení většiny problémů, s kterými se služba u AZ potýká. Zejména finanční kompenzace pro zaměstnavatele. Došlo i k novelizaci branného zákona. Vznikaly také první

propagační materiály s cílem zlepšit nábor a dosáhnout 5000 příslušníků AZ do pěti let, který si stanovil NGŠ. Pro tolik vojáků AZ ovšem nebylo místo, a tak se stávající čety u OC se rozšířily na roty a začaly vznikat nové jednotky u dalších OC, které své AZ doposud neměly. To vše s účinností od 1. 7. 2016. Jako první se tedy otvíraly a rozšiřovaly jednotky u bojových útvarů. V letech 2017–2025 následovali i ostatní. Konečně se tak otevřela cesta využití znalostí a vzdělání příslušníků AZ z civilního života, po které se tak dlouho volalo. Všechny tyto změny vedly k rapidnímu nárůstu zájmu o službu u AZ. (Kuthan, 2018 f)

Obrázek 1 Přehled počtů vojáků v aktivní záloze v letech 2005-2022

(MO ČR, 2023 a, zpracování vlastní)

Na konci roku 2016, který přinesl tolik změn, bylo proto poprvé za celou dobu fungování jednotek AZ vybraným zaměstnavatelům předán děkovný list. Od této doby se toto setkávání koná každý rok. (Kuthan, 2018 f)

V roce 2019 v dokumentu Koncepce výstavby Armády České republiky 2030 došlo k rozhodnutí, že nově vznikne Velitelství teritoriálních sil (dále jen „VeTerS“) se sídlem v Táboře. Úkolem tohoto velitelství je řízení, plánování a příprava jednotek AZ spadajících pod KVV s cílem zabezpečení obrany teritoria. (MO ČR, 2019 a)

Vše směřovalo správným směrem, když bohužel do všeho zasáhly restriktce spojené s pandemií Covid-19 a tak se opět rušily výcviky. Společnost, tak i příslušníky AZ rozdělvalo očkování proti této nemoci.

Aktuální počet jednotek AZ je 60, jak v podřízenosti KVV, tak dislokovaných u OC a VZ viz. níže uvedené obrázky.

Obrázek 2 Přehled útvarů se zřízenými jednotkami aktivní zálohy (MO ČR, 2024 a)

2 HLAVNÍ ROZDĚLENÍ JEDNOTEK AKTIVNÍ ZÁLOHY

Jednotky AZ můžeme rozdělit několika způsoby. Dle mého názoru je rozhodující rozdělení podle úkolů a podřízenosti. V této souvislosti můžeme jednotky AZ rozdělit na jednotky pěších rot dislokované v každém kraji, spadajícím pod KVV daného statutárního města v podřízenosti VeTerS a na jednotky AZ dislokované u OC AČR a organizací MO v podřízenosti velitele daného OC. Je důležité zmínit, že každý příslušník AZ spadá pod KVV v závislosti na místě trvalého bydliště. Ale jeho výkon služby může být u OC na druhé straně republiky. KVV nejenom, že mají ve své podřízenosti pěší roty, ale zároveň plní personální a ekonomické zabezpečení i pro ostatní příslušníky AZ, kteří slouží u jiných OC spadajících do jejich podřízenosti ve spolupráci s OC, kde je daný příslušník zařazen. (Česko, 2004)

Primárním úkolem jednotek pěších rot je obrana objektů kritické infrastruktury (dále jen „OKI“) a obrana teritoria, kdežto příslušníci AZ u útvarů se připravují na úkoly, které budou plnit v rámci příslušných OC, k nimž budou povoláni při doplnění mírové nenaplněnosti nebo doplnění na válečné počty. Dalším úkolem, který mohou vojáci AZ plnit v době míru je pomoc při řešení nevojenských krizových situací (dále jen „KS“), kterých se účastní obě skupiny.

Každé KVV má ve své podřízenosti pěší rotu, která je součástí strážního praporu. V roce 2023 jsou postupně tyto jednotky rozšířeny o další pěší rotu. Tyto nově vzniklé roty budou obsazovány, až budou naplněny stávající roty. Zbytek jednotek strážního praporu otevřen není a existuje tak pouze v mobilizačních plánech. Každá rota má tabulkově 150 vojáků AZ.

U jednotek AZ u OC se také uvažuje o reorganizaci, kdy by mělo dojít k tzv. narovnání počtů a uskupení jednotek, aby kopírovaly strukturu jednotek VZP daného OC. Tím bude zabezpečena nejlepší možnost doplnění mírové nenaplněnosti nebo doplnění na válečné počty. Naopak by mělo dojít k redukci SM na štábech AZ, které zůstávají dlouhodobě neobsazeny a pro které jsou většinou předurčeni bývalí VZP.

3 PRÁVNÍ ÚPRAVA AKTIVNÍ ZÁLOHY

Následující kapitola je věnována změnám v legislativě, které se svým obsahem týkají AZ a mají zásadní vliv na jejich výkon funkce. V první části se budu věnovat změnám v zákoně č. 585/2004 Sb. o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů a v další změnám v zákoně č. 45/2016 Sb. o službě vojáků v záloze ve znění pozdějších předpisů.

Pozornost bude rovněž věnována vyhlášce č. 298/2023 Sb. o postupu při služebním hodnocení vojáků v záloze ve službě a jeho hlediscích, která reflektuje změny přijaté v zákoně č. 45/2016 Sb.

3.1 Branný zákon

Poslední velká úprava tohoto zákona byla provedena v roce 2017. Je k zamyšlení, že se vláda rozhodla tento zákon změnit v průběhu roku, a ne jak bývá zvykem s účinností k 1. lednu. V důsledku volby termínu v polovině roku, tak vyvstalo mnoho otázek a navazujících úkonů, k provedení implementace těchto změn na příslušníky AZ, kteří nastoupili před účinností této novelizace. (Česko, 2004)

Vyhlášeno ve Sbírce zákonů:

23. 6. 2023 v částce č. 89 pod číslem 178/2023 Sb. s účinností od 23. 7. 2023

3.1.1 Dobrovolné převzetí výkonu branné povinnosti

Prodloužila se maximální délka kontraktu příslušníků AZ z 3 na 5 let.

„§ 5

(3) Do aktivní zálohy zařazuje vojáka krajské vojenské velitelství rozhodnutím na dobu nejdéle 5 let. Rozhodnutí vydá do 180 dnů ode dne doručení žádosti podle odstavce 1.“
(Česko, 2004)

3.1.2 Předurčení pro doplnění ozbrojených sil

Jednou ze zásadních změn bylo přidání další možnosti pro občany ČR, jak se dobrovolně podílet na obraně vlasti. Pokud se občan ČR nechce stát vojákem z povolání, vstoupit do AZ, nebo z časových důvodů se nemůže zúčastnit dobrovolného vojenského cvičení (dále jen „DVC“), tak je tato možnost způsobem, jak státu sdělit jsem zdrav a ochoten

se podílet. Zároveň je i upraveno za jakých podmínek je tento předurčený voják povolán. (Česko, 2004)

„§ 5b

(1) Občan mimo stav ohrožení státu nebo mimo válečný stav může dobrovolně převzít výkon branné povinnosti, pokud požádá o předurčení pro doplnění ozbrojených sil, a to nejdříve dnem, v němž dosáhne věku 18 let, na základě písemné žádosti podané příslušnému krajskému vojenskému velitelství.

(2) Podmínkami pro předurčení občana v souvislosti s dobrovolným převzetím výkonu branné povinnosti je jeho zdravotní způsobilost a potřeba ozbrojených sil. Při vydávání rozhodnutí o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu se postupuje podle § 4 odst. 3 obdobně.

(3) Vojáka v záloze, který splňuje podmínky podle odstavce 2 a § 5a odst. 3, lze předurčit nejdéle na dobu 5 let.

(4) Rozhodnutí krajského vojenského velitelství o předurčení vojáka v záloze kromě obecných náležitostí podle správního řádu obsahuje

a) stanovenou vojenskou odbornost a

b) dobu, na kterou je předurčen.

(5) Dobu předurčení může krajské vojenské velitelství na základě písemné žádosti vojáka prodloužit o 5 let; žádost lze podávat opakovaně.

(6) Voják v záloze předurčený podle odstavce 4 je povinen vykonat vojenské cvičení za podmínek stanovených v § 12 odst. 6.“ (Česko, 2004)

Tímto krokem může stát získat lepší přehled o tom, s kolika občany by mohl počítat v případě zhoršení bezpečnostní situace. „K 31. 12. 2023 bylo podáno necelých sto žádostí o dobrovolné předurčení. Ke stejnému datu krajská vojenská velitelství vyřídila zhruba jejich polovinu. Zbytek je ve fázi řešení.“ (MO ČR, 2024 a)

Otázkou je, jak těmto číslům pomůže spuštění virtuálního náborového střediska, které bylo připravováno několik let a bylo spuštěno se začátkem školního roku v září 2023. Pravdou je, že některé zájemce může odradit počet návštěv na KVV a dalších institucích, než se opravdu propracuje ke svému vytouženému cíli, a to vzít na sebe uniformu a něco konečně zažít. (Voska, 2023)

3.1.3 Příprava vojáka v záloze k plnění úkolů ozbrojených sil

Byla prodloužena i doba, kterou mohou příslušníci AZ strávit na cvičení, z původních 6 na 12 týdnů v roce. Tuto změnu vidím jako přínosnou, a to především z důvodu, že v jednotkách AZ jsou jedinci, kteří si splní minimum, aby dosáhli na roční odměnu, ale je zde i spousta takových, kteří původních 42 dnů v roce přesahovali. V jejich případě tak musely být řešeny a plánovány DVC, aby tito příslušníci mohli cvičit nad rámec oněch šesti týdnů. Tento problém nyní odpadá. Zároveň se tento problém týkal i příslušníků, kteří absolvovali časově náročný kurz a většinu dnů tak vyčerpali na tento kurz a už se nemohli zúčastnit pravidelného výcviku. (Česko, 2004)

„§ 12

(3) Voják v aktivní záloze vykonává pravidelné vojenské cvičení v celkové délce do 12 týdnů v kalendářním roce s přihlédnutím k jeho plánovanému zařazení, úrovni vycvičenosti a odborné připravenosti.

(4) Voják v aktivní záloze vykonává vojenské cvičení k přípravě na operační nasazení v celkové délce do 12 týdnů.“ (Česko, 2004)

3.1.4 Služba v operačním nasazení

Další úpravou prošla délka operačního nasazení, v které může příslušník AZ být nasazen nově v délce 9 měsíců místo původních 7.

„§ 12a

(1) Voják v aktivní záloze vykonává službu v operačním nasazení, a to podle potřeb ozbrojených sil, v délce do 9 měsíců v kalendářním roce

a) na území České republiky, nebo

b) mimo území České republiky, pokud s takovou službou vysloví prokazatelný souhlas.“ (Česko, 2004)

3.1.5 Povolání na vojenské cvičení nebo do služby v operačním nasazení

Zásadní změnou je zkrácení lhůty pro povolání v případě nutnosti, jakým může být mimořádná událost (dále jen „MU“), kdy tato lhůta v zákoně nebyl stanovena, pouze bylo uvedeno, že to lze. Nově je tak tato lhůta specifikována až na 3 dny. (Česko, 2004)

„§ 13

(2) Povolávací rozkaz se vojákovi v záloze doručuje nejméně 30 dnů přede dnem nástupu výkonu vojenského cvičení nebo do služby v operačním nasazení. Při povolání do služby v operačním nasazení v krizových situacích mimo stav ohrožení státu nebo mimo válečný stav nebo je-li třeba plnit úkoly ozbrojených sil při jiných závažných situacích ohrožujících bezpečnost České republiky, lze lhůtu pro doručení povolávacího rozkazu podle věty první zkrátit až na 3 dny.“ (Česko, 2004)

Tato změna značně usnadňuje povolání příslušníků AZ při řešení MU a KS, které do této doby bylo značně komplikované.

3.2 Zákon o službě vojáků v záloze

Vyhlášeno ve Sbírce zákonů:

23. 6. 2023 v částce č. 89 pod číslem 178/2023 Sb. s účinností od 23. 7. 2023

Změna v tomto zákoně se projevila v oblasti zabezpečení finančních náležitostí, v rámci ohodnocení příslušníků AZ. Tyto změny jsou primárně cíleny na podporu náborových cílů. (Česko, 2016)

3.2.1 Náborový a stabilizační příspěvek

Nově byl do tohoto zákona vložen paragraf, který vymezuje finanční odměnu pro ty, co obnoví kontrakt, ale i pro ty, co nově nastoupí do AZ. To se týká i VZP, kteří ukončili služební poměr a rozhodnou se místo automatického zařazení do záloh, stát se příslušníkem AZ. (Česko, 2016)

Částku 30 000 Kč za rok kontraktu docela chápu u nových příslušníků AZ, pro které to tak může být slušná motivace ke vstupu. Tito nováčci dostanou kontrakt na 2 roky. VZP, kteří ukončí služební poměr, dostávají kontrakt rovnou na maximální dobu, která je momentálně 5 let. V tomto případě mi přijde částka 150 000 Kč jako poměrně přehnaná vzhledem k odstupnému, které dostanou od AČR. (Česko, 2016)

Zkrátka neprijdou ani ti, co už jsou u AZ zařazení. Těm je vyplacen, od data nabytí účinnosti, stabilizační příspěvek ve výši 2000 Kč za každý měsíc, který jim zbývá do konce jejich závazku. (Česko, 2016)

„§ 25a

(1) Vojákovi v záloze, který dokončil vojenskou přípravu k získání základních vojenských znalostí a dovedností a nebyl po jejím dokončení hodnocen jako nevyhovující, lze, podle místa výkonu služby a druhu činnosti vykonávané na služebním místě, na kterém je služebně zařazen, přiznat při prvním zařazení do aktivní zálohy náborový příspěvek ve výši 30000 Kč za každý celý rok zařazení do aktivní zálohy.

(2) Voják v záloze je povinen vrátit náborový příspěvek nebo jeho poměrnou část, pokud je vyřazen z aktivní zálohy z důvodů uvedených v § 35 odst. 1 písm. d), f) nebo h) anebo § 35 odst. 2. Poměrná část náborového příspěvku se určí na základě podílu počtu celých kalendářních měsíců, ve kterých byl voják v záloze skutečně zařazen do aktivní zálohy, a doby, na kterou byl původně zařazen.

(3) Vojákovi v záloze, který je znovu zařazen do aktivní zálohy, lze, podle místa výkonu služby a druhu činnosti vykonávané na služebním místě, na kterém je služebně zařazen, přiznat stabilizační příspěvek ve výši 2000 Kč za každý celý kalendářní měsíc doby, na kterou je voják zařazen do aktivní zálohy. Ustanovení odstavce 2 se pro vrácení stabilizačního příspěvku nebo jeho poměrné části použije obdobně.“ (Česko, 2016)

3.2.2 Odměna

Nové znění paragrafu č. 26 se týká navýšení finanční odměny. Ale v tomto případě se nejedná o automatické navýšení, ale samotní příslušníci AZ se o ni musí zasloužit. Původně jim stačilo odcvičit na získání této odměny 7 dní v roce, což je ve skutečnosti 5 dní na cvičení a 2 dny výběru volna. Nově je tato podmínka nastavena na 14 dní. Opět za mě cesta správným směrem, která by mohla některé vojáky AZ donutit více se účastnit cvičení a hlavně nástroj, jak alespoň dosáhnout některých záměrů výcviku. (Česko, 2016)

Tuto zvýšenou odměnu mohou získat vyšší na základě služebního hodnocení, které se zpracovává na každého vojáka. Každému vojákovi jsou tak stanoveny úkoly na rok, na jejichž úroveň splnění se přihlíží v rámci hodnocení. Dalším aspektem pro dosažení jednotlivých úrovní hodnocení je počet odcvičených dní. První dva nejvyšší stupně, kterým i odpovídá finanční bonus je podmíněna účastí na vojenském cvičení alespoň v délce 21 dnů nebo alespoň 1 dne v operačním nasazení. Rozdíl mezi výtečným a velmi dobrým se tak liší zejména dosaženým hodnocením v rámci výročního přezkoušení, kdy pro hodnocení velmi dobrý musí hodnocený splnit toto přezkoušení nejhůře s výsledkem dobře a pro velmi dobrý nejhůře s výsledkem vyhovující. (Česko, 2023 a)

Změnil se i výpočet denní odměny na základě délky služby u AZ, kdy z původních 40 % po dvou letech až 80 % po 13 letech se staly fixní částky. (Česko, 2016)

Navýšení se týká i vojáků v záloze, kteří se zúčastní DVC.

„§ 26

(1) Vojákov v aktivní záloze, který konal v kalendářním roce vojenskou činnou službu v celkovém rozsahu alespoň 14 dnů nebo službu v operačním nasazení, náleží odměna ve výši 18000 Kč ročně. Vojákov v aktivní záloze se odměna při výsledku služebního hodnocení velmi dobrý navyšuje o 6000 Kč a při výsledku výtečný se navyšuje o 9000 Kč.

(2) Vojákov v aktivní záloze náleží za každý kalendářní den, ve kterém konal vojenskou činnou službu, s výjimkou služby v operačním nasazení mimo území České republiky, zvýšená odměna, a to

a) 171 Kč, je-li zařazen v aktivní záloze alespoň 2 roky,

b) 214 Kč, je-li zařazen v aktivní záloze alespoň 4 roky,

c) 257 Kč, je-li zařazen v aktivní záloze alespoň 7 let,

d) 300 Kč, je-li zařazen v aktivní záloze alespoň 10 let, nebo

e) 343 Kč, je-li zařazen v aktivní záloze alespoň 13 let.

(3) Vojákov v aktivní záloze, který při zařazení do aktivní zálohy studuje studijní program nebo jeho část na vysoké škole formou prezenčního studia a nedosáhl věku 26 let, náleží, pokud dokončil vojenskou přípravu k získání základních vojenských znalostí a dovedností a nebyl po jejím dokončení hodnocen jako nevyhovující, motivační odměna ve výši 6000 Kč.

(4) Vojákov v záloze, který není zařazen do aktivní zálohy a požádal o účast na vojenském cvičení podle branného zákona nebo byl povolán na vojenské cvičení na základě mimořádného opatření vlády, náleží, pokud dokončil vojenskou přípravu k získání základních vojenských znalostí a dovedností a nebyl po jejím dokončení hodnocen jako nevyhovující, odměna ve výši 15000 Kč.“ (Česko, 2016)

V paragrafu 27 jsou pak uvedeny podmínky výplat těchto nových odměn a finančních náležitostí. Asi nejdůležitější změnou v tomto paragrafu je výplata roční odměny, která z důvodu služebního hodnocení je nově vyplácena místo na konci ledna až na konci března. (Česko, 2016)

Dalším benefitem pro některé příslušníky může být možnost využívat objekty a majetek ministerstva i mimo vojenskou činnou službu. Zejména se jedná například o posilovny a jiné objekty sloužící ke zlepšení fyzické a zdravotní kondice.

3.3 Vyhláška o postupu při služebním hodnocení vojáků v záloze ve službě a jeho hlediscích

Vyhlášeno ve Sbírce zákonů:

29.09.2023 v částce č. 139 pod číslem 298/2023 Sb. s účinností od 01.10.2023

Vyhláška reflektuje změny v zákoně č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze, přesně § 13 odst. 2. Přijetí této vyhlášky doprovázely průtahy a byla schválena v posledním možném termínu. Vzhledem k novému pojetí hodnocení a s tím spojenými školeními a přípravami, které tomuto hodnocení musejí předcházet, tak bylo přijetí opravdu na poslední chvíli. Služební hodnocení (dále jen „SLUHO“) příslušníků AZ probíhalo již dříve, ale tomuto hodnocení nebyla přiřazena taková váha, jako je tomu u VZP. To se nyní změnilo a toto hodnocení bude mít dopad jak na kariéru, tak na finanční ohodnocení příslušníků AZ. (Česko, 2023 a)

Velkou změnou bude, že toto hodnocení bude zpravidla probíhat pouze jednou ročně v termínu od 1. listopadu hodnoceného roku do konce ledna roku následujícího a budou ho provádět nejbližší nadřízení. To znamená ve většině případů, že hodnotitelé budou sami příslušníci AZ. Dle mého názoru a zkušeností se i toto neobejde bez komplikací a bude to ubírat další výcvikové dny, které už tak scházejí k dosažení výcvikových cílů. Navíc bude docházet k případům, kdy se hodnotitel a hodnocený nepotkají na společném výcviku. Podklady pro hodnocení budou samozřejmě poskytnuty od skupiny řízení AZ, tedy VZP, kteří řídí výcvik. Ale nepůjde jen o tyto data, ve finále to budou tito VZP, kteří budou o příslušnících AZ vědět nejvíce informací. Dle výsledků SLUHO bude příslušníkům AZ vyplacena roční odměna, nově to bude až na konci března. (Česko, 2023 a)

4 KONCEPCE AKTIVNÍ ZÁLOHY

Jedná se strategický dokument, který byl vydán v roce 2012. Obsahově vychází z Koncepte mobilizace OS ČR a Optimalizace bezpečnostního systému ČR a naplňuje záměry vyplývající z Bílé knihy o obraně. Jednalo se o dlouho očekávaný dokument, který byl vydán ve velmi napjaté době, kdy po všech předchozích útrapách provázející dění kolem jednotek AZ, byl těmito jednotkami přijat bez většího očekávání. Jednalo se o první dokument, který se zabýval palčivými problémy, se kterými se jednotky AZ potýkaly už od svého vzniku. Jednotky na podobný dokument čekaly až příliš dlouho, jelikož vznik jednotek AZ provázely nemalé problémy, o kterých se sice vášnivě debatovalo, ale systémově se nic neměnilo. Až v tomto dokumentu se problémy popsaly a byly zde navrženy kroky ke zlepšení, tak aby se s jednotkami AZ více počítalo. (MO ČR, 2012 a)

Doba, kdy byla ZVS a stát měl k dispozici velké množství vycvičených záloh je minulostí. Stát se tak musí spolehnout na zálohy a AZ, z kterých by provedl doplnění OS. Při obraně se nelze spolehnout, že to profesionální armáda zvládne sama. (MO ČR, 2023 b)

Po zrušení ZVS stát ztratil přehled o skutečném stavu populace. O jejich fyzické a zdravotní způsobilosti, a především o motivaci. Také se vstupem do Evropské unie (dále jen „EU“) a otevření hranic vzniká otázka, jak by fungovala mobilizace u branců žijících trvale mimo ČR. Mobilizace se tak přesouvá z praktické vize spíše do teoretické možnosti. O to důležitější je role AZ, jejíž příslušníci se dobrovolně připravují k obrně vlasti a stát, tak s těmito vojáky může počítat v případě potřeby doplňování. (Galatík a Frank, 2008)

Jelikož systém, jakým byly pojaty AZ, nebyl dobře nastaven, tak se stalo, že tyto jednotky nebyly plnohodnotně začleněny a brány za součást OS ČR. Své místo ve struktuře OS ČR neustále hledaly, a i resort MO pořádně nevěděl, jak tuto svou součást uchopit a pracovat s ní. Hlavní cíl mít dostatečné množství kvalitně vycvičené zálohy pro doplnění útvarů a zařízení MO nebyl adekvátně plněn. Toto tápání se negativně odrazilo i na počtech příslušníků AZ, který neustále od začátku klesal a v letech 2009–2011 se pohyboval v rozmezí 1000–1100 z původních 1312. (MO ČR, 2012 a)

Dalším problémem, se kterým se AZ potýkaly, byl zhoršující se zdravotní stav populace. Jelikož dobrý zdravotní stav je nedílnou podmínkou přijetí do AZ, jednalo se tak o další komplikaci pro zlepšení náboru. Zatím co v letech 2005–2006 neprošla zdravotními prohlídkami do AZ třetina uchazečů, tak v roce 2010 to již bylo alarmujících 50 %. (MO ČR, 2012 a)

Rok vyšetření	Počet vyšetřených	Počet neschopných	% neschopných
2005	179	31	17,31
2006	210	78	37,14
2007	118	45	38,13
2008	191	82	42,93
2009	210	94	44,76
2010	328	164	50,00
2011	318	155	48,74
CELKEM	1 554	649	41,76

Obrázek 4 Výsledky lékařských prohlídek uchazečů k zařazení do AZ v letech 2005–2011
(MO ČR, 2012 a)

Koncepce přinesla i kroky ke zlepšení finančních a výstrojních náležitostí, které příslušníky AZ trápily. Poukázala také na zvyšující se věk příslušníků AZ, který se za deset let fungování zvýšil z 35,6 na 37,2 let. Ze zpracovaných analýz vyplývalo, že zlepšení situace v oblasti jednotek AZ by armádě mohla přinést i finanční úspory, kdy náklady na roční výcvik příslušníka AZ jsou 7x nižší než pro VZP. (MO ČR, 2012 a)

V této koncepci byly i jasně nastaveny úkoly pro prvky, kterých se týkala práce s jednotkami AZ, tak aby bylo jasné patrné, kdo za co zodpovídá. Také zde bylo stanoveno, že průběh služby vojáků AZ a záloh bude řešen novým právním předpisem, kterým se stal zákon č. 45/2016 Sb. Koncepce jasně definovala druhy cvičení, na které mohli být příslušníci AZ povoláni. Nově tu byla možnost i operačního nasazení mimo území ČR. (MO ČR, 2012 a)

Nyní po deseti letech by měla vyjít nová koncepce s výhledem na dalších deset let.

MO si stanovilo do roku 2025 náborový cíl na 5700 příslušníků AZ. Místa, která se nedařila obsadit nábořem z civilního sektoru, jako jsou velitelé, pracovníci štábů a různí specialisté se snažit obsazovat VZP končící ve služebním poměru. Teritoriální síly by měly dosáhnout plných operačních schopností. Do roku 2030 by potom chtělo MO dosáhnout počtu 10000 příslušníků AZ. (MO ČR, 2019 a)

Splnění tohoto cíle bude dle mého názoru velmi náročné. MO potřebuje nejen zachovat stejné ne-li vyšší tempo rekrutování do armády, ale také do AZ, a to v době, kdy plat v armádě přestává být konkurenceschopným s civilním sektorem.

5 VÝCVIK AKTIVNÍCH ZÁLOH

Rok 2004, kdy se z AZD stala AZ se bral jako přechodný. V té době nikdo pořádně nevěděl, jak uchopit výcvik těchto jednotek, a tak první výcviky byly převážně improvizací vycházející ze zkušeností z předešlých let. Bylo naplánováno i ukázkové cvičení v červnu 2004, ale to se minulo účinkem. Příslušníci AZ po všech změnách byli natolik netrpěliví, že se zúčastnili cvičení ještě před tímto ukázkovým zaměstnáním. Vše bylo nové a na vše se postupně přicházelo. Měnila se i délka výcviků z 18 dní za rok na 21. Po tomto špatném začátku a naléhání některých velitelů vznikl plán výcviku. Tento plán byl postaven na postupném dosahování úrovně vycvičenosti v tříletém cyklu od jednotlivce, přes sladění družstev až po sladění čet. Plán byl schválen od 1. 1. 2006. Tento plán měl však jednu mezeru a to, zkušenosti velitelského sboru, které byly diametrálně odlišné napříč jednotkami. To vedlo k situaci, že vycvičenost jednotek se velmi lišila v návaznosti na schopnosti jednotlivých velitelů. (Kuthan, 2018 g)

Další problém byl rozdíl ve zkušenostech a vycvičenosti u samotných příslušníků AZ. Každý měl za sebou jiný výcvik a jiné odborné znalosti z dob ZVS. Proto se stávalo, že u jednotek pěších rot nebyl plně využit jejich potenciál, a i samotné vojáky to demotivovalo a takový výcvik je nebavil. Proto, když v roce 2007 vznikly nové jednotky AZ, tak se naskytla možnost přejít k jednotce, která se svým zaměřením týkala odborného zaměření jednotlivých vojáků AZ. To se například ukázalo na personální obsazenosti některých nově založených jednotek, kdy tyto jednotky byly takřka ze 100 % naplněny. Ale v další řadě se to projevilo na splnění etap výcviků. Zatím co nově vzniklá mechanizovaná četa v Žatci absolvovala i bojové střelby, tak některé pěší roty v roce 2008, kdy končil tříletý výcvikový cyklus musely deklarovat nesplnění těchto cílů. (Kuthan, 2018 b)

V následujících letech zlepšení nepřišlo. Světová finanční krize a s tím spojené i škrty ve výdajích na obranu se podepsaly i na výcviku AZ. Zatím co jednotky u bojových útvarů pokračovaly ve výcviku, tak výcvik pěších rot KVV stagnoval. V některých případech měli příslušníci AZ pouze jeden týdenní výcvik za celý rok, což téměř nestačí na udržení znalostí, natož na nějaký posun vpřed. (Kuthan, 2018 c)

Další posun ve výcviku jednotek AZ přinesl druhý výcvikový cyklus tedy v letech 2009 až 2011. Ředitelé KVV z důvodu zkvalitnění a zatraktivnění výcviků uzavřeli partnerské smlouvy s OC o vzájemné spolupráci při výcviku. Na základě těchto smluv,

tak získali možnost využít instruktory z řad VZP a výcvik svých jednotek tak posunout na vyšší úroveň. Vše i nadále komplikoval nedostatek finančních prostředků. (MO ČR, 2012 a)

Zatím co výcvik u pěších rot KVV spíše stagnoval, tak situace jednotek AZ u OC byla diametrálně odlišná. Tanková rota AZ byla přeškolená na modernizované tanky, mechanizovaná četa AZ v Žatci prováděla výcvik na vozidlech Pandur a jako první jednotka AZ se dočkala přezbrojení na nové ruční zbraně. A ostatní jednotky v podřízenosti OC na tom byly podobně. (Kuthan, 2018 e)

Spolu s KoAZ přišla i další možnost, jak zefektivnit výcvik příslušníků AZ a tím byla možnost vyslat vybrané příslušníky AZ na zahraniční kurzy. V této koncepci bylo opět doporučeno výcvik provádět v tříletém cyklu. A to jednotlivými výcviky v preferované délce 5 až 7 dnů. Tyto výcviky byly plně v gesci velitele OC, respektive jím pověřené osoby. (MO ČR, 2012 a)

Další změnou, která se týkala výcviků byl rok 2016, kdy jednotky AZ prošly velkými změnami a byly přijaty legislativní opatření, které mimo jiné upravily maximální délku odevičených dní za rok z 21 na 28, což se však netýkalo příslušníků, kteří byli bývalými VZP. Těm z nepochopitelných důvodů zůstalo původní maximum 21 dní. Došlo i k častějším a lépe organizovaným cvičením zejména u pěších rot KVV. Pod vedením ředitele KVV Ostrava proběhlo cvičení HRADBA 2016, kterého se postupně zúčastnily všechny roty KVV. Bohužel k tomuto výcviku nebyly přizvány jednotky AZ u OC. Téhož roku se jednotky AZ začaly podílet i na mezinárodních cvičeních. Legislativní změny daly možnost se účastnit výcviku i těm, co z nějakého důvodu nemohli vstoupit k AZ, ale o výcvik by stáli. Vznikl tak status DVC. (Kuthan, 2018 f)

Výcvikové cíle dvou největších zástupců jednotek AZ, a to pěších rot KVV a jednotek AZ u OC lze rozdělit následovně. Pěší roty KVV by se měly výcvikem zejména připravovat na úkoly spojené s obranou teritoria a OKI. Naopak jednotky u OC se připravují, aby dosáhly podobné úrovně vycvičenosti jako VZP u daného OC s cílem tyto jednotky v případě potřeby doplnit.

Obě tyto jednotky mají stejné etapy výcviku (Česko, 2020).

- 1. etapa – příprava jednotlivce a specialisty.
- 2. etapa – družstvo.
- 3. etapa – četa.

Výcvikový rok 2020 a první polovina roku 2021 byl poznamenán koronavirovou pandemií. Mnoho výcviků bylo zrušeno na základě rozhodnutí hlavní hygieničky MO. S touto situací se musela armáda vypořádat, tak aby alespoň udržela znalosti příslušníků AZ. Proto se rozhodla využít formu e-learningového vzdělávání, kterou mohli příslušníci absolvovat z domova. Této formy výcviku se zúčastnilo v roce 2020 celkem 1897 příslušníků AZ a v roce 2021 tuto možnost využilo 1000 příslušníků AZ. (MO ČR, 2022 a)

5.1 Výcvik pěších rot krajských vojenských velitelství

V roce 2020 měly pěší roty dokončit tříletý výcvikový cyklus a završit jej bojovými střelbami čet. Z důvodu výpadku výcviků způsobených koronavirovou pandemií se splnění tohoto cíle přesunulo do roku 2021.

V tomto roce jako vyvrcholení výcvikového cyklu proběhlo velké cvičení HRADBA 2021, kde pod řízením VeTerS proběhlo sedmidenní cvičení. Cílem bylo prověřit všechny schopnosti těchto jednotek a zejména schopnosti štábu, a to za spolupráce s jednotkami Policie ČR (dále jen „PČR“). Cvičení se tak zúčastnily všechny KVV a bylo povoláno přes tisíc příslušníků AZ. Činnost probíhala na 15 objektech. (Holingerová, 2021)

5.2 Výcvik jednotek u útvarů

Vzhledem k rozdílné době vzniku jednotek se etapy výcviku mohou lišit. Například jednotky AZ spadající pod 7. mechanizovanou brigádu (dále jen „mb“) měly etapy výcviku nastaveny takto:

- 1. etapa – příprava jednotlivce a specialisty 2021.
- 2 etapa – družstvo 2022.
- 3. etapa – četa/rota 2023.

6 VYUŽITÍ AKTIVNÍ ZÁLOHY V RÁMCI OCHRANY OBYVATELSTVA

AČR „dle (§ 4, odst. 2, zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů) jsou zařazeny do kategorie ostatní složky IZS, a mají tak povinnost dle (§ 21, odst. 2, zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů) poskytnout plánovanou pomoc na vyžádání. Jednotky AZ z důvodu enormní legislativní zátěže nebyly k tomuto úkolu využívány. Změna nastala úpravou branného zákona v roce 2016. Do té doby umožňoval tento zákon povolání AZ jen na mimořádné cvičení v délce 14 dnů. Proto došlo k novelizaci tohoto zákona, který byl rozšířen o (§ 12a) Službu v operačním nasazení. Tento paragraf nově umožňoval povolání příslušníků AZ v délce až 7 měsíců. Bohužel zde přetrvával problém, jak se vypořádat se zaměstnavateli. V tomto zákoně byla stále jasně definována povinnost informovat zaměstnavatele do konce listopadu o termínech možného povolání. Pokud se tato podmínka nesplnila, tak zaměstnavatel měl v případě neplánovaného povolání nárok na plnou finanční náhradu. Tento problém, šel obejít, jak je popsáno v případech níže, nasazováním těch jednotek AZ, které měly plánovaný výcvik v době řešení KS nebo MU. (MO ČR, 2012 a)

Jelikož se členem AZ stanete na základě dobrovolnosti, byť za ni dostávají zapláceno, tak u většiny příslušníků AZ je na prvním místě odhodlání a motivace, jak bránit svou vlast a pomáhat v případě potřeby. Je pro ně velmi demotivující, když se naskytne možnost pomoci, ale oni nejsou povoláni i když vidí, že by byli zapotřebí. Mnohdy tak, když dojde k nějaké MU nebo KS velkého rozsahu, jsou mezi dobrovolníky a pomáhají, aniž by došlo k oficiálnímu povolání. Bohužel tyto jednotky na své první oficiální nasazení, které schvaluje vláda čekaly poměrně dlouho.

6.1 Povodně

První neoficiální nasazení jednotek AZ bylo při povodních v roce 2006. Byli to příslušníci pěší roty KVV Jihomoravského kraje (dále jen „JMK“). K jejich nasazení však došlo v rámci výcviku, který v té době byl plánován ve vojenském újezdu (dále jen „VÚj“) Libavá. Tohoto úkolu se zúčastnilo 57 příslušníků AZ. (Novinky.cz, 2022)

Příslušníci AZ pomáhali i při povodních v roce 2009. Zde ve většině případů opět pomáhali ze své vůle. Nasazení pěší roty KVV JMK však bylo schváleno místopředsedou vlády a ministrem obrany. Jednotka však plnila tento úkol ve svém volnu bez finančních kompenzací. Dokonce se našel případ, kdy jednotce bylo přímo ze stran jiného KVV zakázáno využívat vojenského stejnokroje a hlásit se tak veřejně k jednotce AZ. Toto chování je v rozporu s deklarovaným postojem, že příslušníci AZ mají být spojnicí mezi občany a armádou. (Michna, 2014)

Další povodně zasáhly ČR v polovině roku 2013, převážně ve středočeském kraji a v severní části republiky. V předcházejícím roce byla vydána KoAZ, ve které byl definován pojem výjimečného vojenského cvičení, které přímo souvisí s nasazením jednotek AZ pro podporu IZS a PČR. (MO ČR, 2012 a)

I zde pomáhaly jednotky dobrovolně. Především to bylo z důvodu, že IZS nedal požadavek na doplnění, přitom bylo patrné, že jejich jednotky jsou na pokraji sil. Nakonec však vláda přece jenom rozhodla o povolání ústecké pěší roty na likvidaci následků povodně. Opět se tak stalo v době plánovaného cvičení. Na tuto pomoc bylo oficiálně nasazeno 44 příslušníků AZ. Otázkou je, jestli by došlo k povolání této jednotky, kdyby to nebylo v termínu jejich výcviku. (Kuthan, 2018 e)

Z jedné strany zaznívá, že jednotky AZ mají být spojnicí mezi armádou a občany, ale když je možnost tuto spojnici posílit tím, že jednotky AZ budou tzv. vidět v rámci řešení KS, tak tuto možnost nedostanou. Mnohdy se zapojí do pomoci individuálně, a naopak mohou tyto vztahy poškodit. Lidé jim budou děkovat a zajímat se o jejich status, ti však budou muset odpovědět, že chtěli pomoci, ale nikdo je nepovolal, tak museli přijít sami. Ano, armádu to pravděpodobně nepoškodí, tyto jednotky s ní budou spojovány, ale pravděpodobně to vrhne špatné světlo na vládu.

Byl by to zásah do pracovních povinností příslušníků AZ? To bezesporu ano, ale dle mého názoru by to přineslo větší užitek, než případné problémy způsobené jejich absencí v zaměstnání a případné kompenzace zaměstnavatelům. Jako nejvhodnější doba pro nasazení této jednotky se jeví spíše likvidační práce, kdy nasazené jednotky jsou již dost vyčerpány a práce, třeba po opadnutí vody, je mnohonásobně více.

7 REŠERŠE ZAHRANIČNÍHO ZDROJE

Jako mnohé státy, tak i ČR si uvědomuje, že v případě ozbrojeného konfliktu si nevystačí pouze s profesionální armádou. Některé státy mají OS založeny stále na systému ZVS, jiné šly cestou profesionalizace svých armád a ZVS zrušili. V této kapitole jsou pro komparaci uvedeny státy V4 a jejich systém záloh.

7.1 Slovensko

Aktivní zálohy na Slovensku mají kratší historii než u nás. Slovensko se rozhodlo pro zavedení AZ v roce 2016 s plánem v roce 2017 vycvičit do 50 těchto příslušníků. První takovou jednotkou měli být ženisté a následovat měli odbornosti jako chemici a dělostřelci. (HN, 2016)

Na rozdíl od ČR se do jednotky AZ OS Slovenské republiky (dále jen „SR“) mohou přihlásit pouze bývalí vojáci, ať už jde o bývalé profesionální vojáky nebo vojáky ZVS. Dále se mohou přihlásit ti občané, kteří sloužili nebo pracovali u ozbrojených či záchranných sborů (Policajného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby, Národného bezpečnostného úradu a ozbrojených příslušníkov finančnej správy) za předpokladu, že již ukončili služební poměr a stále jim platí branná povinnost. (MO SR, 2005)

Občan, který má o službu u AZ také zájem, ale nikdy nevykonával službu u výše jmenovaných sborů a nebyl ani na ZVS, tak může absolvovat dobrovolnou vojenskou službu v délce 12 týdnů, která končí přísahou. Od této doby může vstoupit do AZ. (HN, 2015)

Ta je na Slovensku stanovena pouze pro muže od 1. ledna roku, v kterém dovrší 19 let a zaniká 31. prosince v roce, kdy dovrší 45 let. U vyšších hodností je horní hranice stanovena na 55 let. (MO SR, 2005)

Finanční kompenzace jak pro příslušníky AZ, tak i pro zaměstnavatele, jsou velmi podobné systému v ČR.

Výcvik AZ OS SR absolvují pouze jedenkrát ročně, a to v prvním roce zařazení v délce do 30 dní a v dalších letech v trvání do 15 dní. (MO SR, 2005)

„V roce 2024 je plánován výcvik aktivních záloh pro (Zemanová, 2023):

- *Generální štáb OS SR – Bratislava.*
- *Velitelství pozemních sil OS SR – Trenčín.*

- *Velitelství 1. mechanizované brigády – Topolčany.*
- *Velitelství 2. mechanizované brigády – Prešov.*
- *5. pluk speciálního určení – Žilina.*
- *91. ženijní prapor – Sereď.*
- *103. prapor radiační, chemické a biologické ochrany – Rožňava.*
- *Základna výcviku a mobilizačního doplňování – Martin.*
- *21. mechanizovaný prapor – Trebišov.*
- *Vojenská policie.*“

Inspirací AZ Slovenska byla ČR. Bohužel aktuálně tento systém moc nefunguje a Slovensko jej chce zlepšit s cílem nabrat mnohem víc než současných 200 příslušníků AZ. (ČTK, 2023)

7.2 Polsko

Polská republika se rozhodla přistoupit k profesionalizaci armády na rozdíl od ČR až v roce 2009. Tak jak v ČR i zde mělo toto rozhodnutí zásadní vliv na počty záloh. Zatímco v letech ZVS byly vycvičeny desítky tisíc nových záložníků, tak rozhodnutí profesionalizace armády nárůst těchto záloh pozastavilo. V ČR proběhlo pouze jedno cvičení záloh, ale v Polsku tato cvičení probíhala pravidelně. Vzhledem k úkolům spojeným s profesionalizací, v letech 2009–2012 však nebyl prostor se výcvikem záloh zabývat. V letech 2013–2015 sice proběhl nějaký výcvik, ale byl velmi vzácný. Tato situace vedla k rapidnímu poklesu vycvičenosti záloh a zvažovalo se dokonce znovuzavedení ZVS. K tomuto kroku například přistoupilo Švédsko, ale Polsko touto cestou jít nechtělo. (Glińska, 2019)

Po Ruské anexi Krymu se Polsko rozhodlo, že je třeba posílit systém OS, a proto bylo rozhodnuto o vzniku páté složky polských ozbrojených sil. K 1. lednu 2017 tak vznikla obdoba našeho VeTerS a to Wojska Obrony Terytorialnej (dále jen „WOT“). (Dolejška, 2021)

„Polsko má čtyři druhy záložních sil (Dolejška, 2021):

1. *Záložní jednotky u útvarů polské armády. Český protějšek jsou roty, letky záloh u útvarů armády a vzdušných sil.*
2. *WOT. Českým protějškem je Velitelství teritoria (VeTerS) v Táboře, ovšem na rozdíl od WOT bez vojáků).*

3. *Záložní jednotky u každého vojvodského (krajského) vojenského velitelství (obdobu našich jednotek u KVV). Tato jednotka v síle roty do 70 vojáků má jediný úkol – obranu nejdůležitějšího cíle v daném vojvodství, například vodní nádrže zásobující vojvodství vodou. Díky pravidelnému výcviku obrany objektu znají dokonale místní terén.*
4. *Vojáky v záloze. Pracuje s nimi vojvodské (krajské) vojenské velitelství, které se dále dělí na okresní velitelství (naše zrušené bývalé Okresní vojenské správy). Jedná se o všechny vojáky, kteří prošli základní vojenskou službou, službou vojáka z povolání nebo sloužili v záložních jednotkách. Počet vojáků všech druhů ozbrojených sil a občanských zaměstnanců, a hlavně příprava plánů a práce s vojáky v záloze, se vůbec nedá srovnat s možnostmi KVV u nás.“*

Jednotky WOT jsou o síle brigády a jsou dislokovány v každém vojvodství. Takový typ záloh ČR nemá.

Úkoly WOT (Dolejška, 2021):

- *„Vedení obranné činnosti ve spolupráci s operačními jednotkami a podpůrnými prvky nevojenského systému (IZS);*
- *Provádění samostatných nekonvenčních operací, proti-diverzní operace a operace proti výsadbům nepřítele (země, moře);*
- *Účast při zabezpečení přijetí a nasazení spojeneckých posilových sil a prostředků;*
- *Realizace činnosti v oblasti: krizového řízení při: zdolávání živelních pohrom a likvidaci jejich následků, ochrany majetku, pátracích a záchranných akcí;*
- *Provádění informační činnosti.“*

Cílem WOT bylo získat 53 tisíc vojáků z čehož by bylo zhruba jen 10 % profesionálů. Z finančních důvodů bylo od tohoto počtu upuštěno. Stav v roce 2019 byl 17 200 příslušníků. Výcvik této jednotky probíhá minimálně jednou měsíčně a jednou za rok absolvují 14denní výcvik. (Glińska, 2019)

Tyto jednotky stejně jako u nás byly nasazeny proti covidové pandemii, živelních pohromách, ale i po boku profesionálních vojáků na hranicích s Běloruskem.

I v Polsku si uvědomují důležitost vztahů se zaměstnavateli. V tomto ohledu je systém v Polsku velmi podobný jako u nás. Jsou dopředu informováni o termínech cvičení. Mohou si požádat o finanční kompenzace a jsou zváni na významné ceremonie. (Glińska, 2019)

Inspiraci pro ČR by mohla být práce s mládeží. V ČR v roce 2013 odstartoval projekt Přípravy občanů k obraně státu, který byl náhradou za zrušenou brannou výchovou z roku 1989. Tento projekt ovšem s brannou výchovou moc společného nemá a jeho zaměření je spíše na informativní a zaměřuje se na KS. Nyní po vpádu ruských vojsk na Ukrajinu se myšlenka obnovení branné výchovy opět dostává do popředí. Naopak v Polsku v roce 2017 byl zahájen program certifikovaných vojenských uniformovaných tříd, jehož cílem je připravit mládež na aktivní službu a zároveň posílit zálohy. Pro studenty vysokých škol je možnost se přihlásit do Akademické legie. (Glińska, 2019)

Diametrální rozdíl je i u materiálního zabezpečení. AZ ČR se potýká s nedostatkem materiálu, výzbroj z dob komunistické éry je teprve v posledních letech nahrazována novější, ale stále některé druhy zbraní chybí. Technikou jednotky AZ nedisponují vůbec. Polské zálohy naopak jsou vyzbrojeny stejně jako profesionální jednotky. Mají vlastní vozidla, drony, minomety a další výzbroj jako profesionálové. (Dolejška, 2021)

Z čeho by si ČR mohla určitě vzít příklad jsou každoroční vojenské odvody. Ty se v Polsku konají od doby zrušení ZVS. Polsko tak na rozdíl od ČR má přehled o zdravotním stavu populace, která by v případě mobilizace byla povolána a zná jejich adresy. Konkrétně v roce 2022 se jednalo o povolání 210 000 osob. V ČR se takové odvody nekonaly od dob zrušení ZVS. Tento úkol spadá do gesce KVV. Některé si alespoň provedly nácvik takového možného odvodu ve spolupráci s příslušníky AZ. Bohužel tak chybí aktuální přehled o zdravotním, psychickém stavu populace. V případě potřeby takové odvody udělat by jistě nastal problém se zahlcením KVV, které má na starosti i AZ. (Dolejška, 2022)

Zatím co v roce 2016, kdy začaly platit nové zákony, které například upravovaly finanční kompenzace pro zaměstnavatele, se počty AZ rozšířily natolik, že již v roce 2019 splnili požadovaný náborový stav, který si armáda stanovila až pro rok 2021, tedy 3000 příslušníků AZ. Tak naopak letošní rok se nese v opačném duchu. Také byly novelizovány a rozšířeny zákony týkající se právě AZ, ale očekávaný nárůst náboru to nepřineslo. Zatím co plán nabrat v roce 2022 nových 1200 příslušníků AZ se téměř naplnil, letošní rok se stejným cílem tuto metu zdaleka nedosáhne. A to navzdory velké finanční injekci v podobě náborových a stabilizačních příspěvků, na které mají příslušníci AZ nárok od letošního července.

8 DÍLČÍ ZÁVĚR

Vznik a další vývoj AZ nebyl vůbec jednoduchý. Některé věci ovlivnit nešly, jako byla ekonomická krize, ale jiné kroky mohli být lepší. Přece jenom nejsme jediný stát, který má zaveden nějaký systém zálohy, ať už se jedná o aktivní zálohu nebo jiný druh, který se aktivně připravuje po boku profesionální armády. Nyní se zdá, že se konečně jednotkám AZ dostává pozornosti, kterou si zaslouží a jde to vidět ve všech oblastech. Otázkou je, jestli by tuto pozornost obdrželi i v případě, kdy by nedošlo k útoku na Ukrajinu.

Roky, kdy se potýkaly jednotky AZ s nedostatkem vybavení se zdají být u konce. Armáda postupně provádí přezbrojení těchto jednotek ze samopalů vz. 58 a pistolí vz. 82 na novější útočné pušky Bren a pistole Phantom. Jednotky byly vybaveny balistickou přilbou stejného typu, jakou používají VZP. Další materiál je jen otázkou blízkých let. Jednotky AZ nedisponovaly svou vlastní technikou, a proto musely být zabezpečovány technikou z OC. Ale i toto se má změnit a jednotky AZ by měly v budoucnu obdržet i vlastní techniku. Tento krok by podstatně zrychlil a usnadnil výcvik.

AZ tak dostává mnohem větší prostor v rámci AČR a pro ty, co mají zájem, se tak otevírají nové možnosti, jakými jsou účast na zahraničních operacích nebo větší prostor při operačním nasazení v rámci ČR. Dokonce se zlepšují i finanční podmínky, ale nikdy to nebude pro všechny druhy povolání bez jisté ztráty. V posledních letech se nábor nových příslušníků poměrně dařil a náborové cíle byly splněny. Prvním rokem, kdy tyto cíle nebyly naplněny byl uplynulý rok. Největší reklamu si jednotky AZ do jisté míry dělají samy, ale je žádoucí, aby i MO zlepšilo svou propagaci, pokud chce i nadále plnit náborové cíle, které nejsou malé. Přece jenom těch faktorů, které ovlivňují počty těchto jednotek je nemalé množství, a ne všechny lze ovlivnit. Krokem ke zlepšení náborů je i bezesporu nové virtuální náborové středisko a lepší finanční ohodnocení příslušníků AZ. Jestli to bude mít pozitivní dopad na nábor nových příslušníků ukáže jen čas a statistiky. Ovšem je zde i otázka, jestli to nepřitáhne jen kvantitu, kdy zájemci nastoupí jen za účelem finančního benefitu, ovšem bez ducha a chuti cvičit, které tvoří nejsilnější stránku této jednotky.

Fakt, že profesionální vojáci nemohou vše zvládnout sami bez podpory a zálohy v ostatních občanech, se čím dál víc potvrzuje. Daleko více vlád přesouvá finance a podporu do rozvoje právě těchto jednotek.

Na rozdíl od VZP je potřeba, aby se příslušníci AZ ideálně připravovali i ve svém volném čase. Konkrétně fyzická kondice je pro vojáky alfou a omegou. Zatímco VZP mají prostor si zvyšovat svou fyzickou kondici v rámci zaměstnání, tak pro příslušníky AZ je čas strávený na výcviku zaměřen hlavně na praktickou část jejich zaměření a na zvyšování fyzické kondice prostor není. Proto je potřeba, aby se tito vojáci připravovali soustavně i mimo vojenská cvičení. Protože i příslušníků AZ se týká každoroční výroční přezkoušení z tělesné přípravy. Proto rozhodnutí zpřístupnit příslušníkům AZ vojenská sportoviště je rozumným krokem k jejich podpoře. (MO ČR, 2022 b)

Armáda navíc může cestou jednotek AZ získat jednoduše speciality, které by jinak muselo zdlouhavě a nákladně školit. Zejména by se mohlo jednat o odborníky v oblastech zdravotnictví, informačních technologií, krizové manažery a další. Tímto armáda současně rozvíjí své know-how ve vybraných oblastech, kdy propojování znalostí a kompetenční základny armády a civilního prostředí generuje potenciál přínosu pro AČR.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

9 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

Pro vytvoření adekvátního plánu výcviků a kurzů, což je hlavní cíl této práce, je zapotřebí získat potřebná data přímo od příslušníků AZ, zejména informaci o jejich vnímání současného stavu a jaké jsou případné překážky, které mohou mít vliv na výkon jejich služby. Dále jsou v dotazníku otázky zaměřeny na operační nasazení v rámci ČR i v zahraničí.

Přestože zaměstnavatel má zákonnou povinnost uvolnit příslušníka AZ, kterého zaměstnává, na PVC nebo operační nasazení, tak realita je jiná, a právě ke zjištění skutečného stavu směřují i otázky v dotazníkovém šetření. Zaměstnavatelé si mohou dle platné legislativy požádat o finanční podporu, ale mnohdy ani tato skutečnost není polehčující okolností k uvolnění příslušníka AZ.

9.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření probíhalo v termínu od začátku prosince 2023 do konce ledna 2024. Z celkového počtu 4275 příslušníků AZ, který byl k 1. říjnu 2023, dotazník vyplnilo 1236 z nich, což je 28,9 %. Osloveny byly obě skupiny příslušníků AZ, jak příslušníci pěších rot u KVV, tak příslušníci sloužící u OC a VZ. Cílem bylo, aby výsledky nebyly jednostranně ovlivněny. První otázky byly zaměřeny na získání základních informací o přispěvatelích. Jako je pohlaví, místo výkonu služby, délka služby, a hlavně jejich povolání. (Army.cz, 2023 b)

Dotazník a jednotlivé otázky:

1. Jaké je Vaše pohlaví?
  - Muž.
  - Žena.
2. Sloužíte u pěší roty KVV, nebo u útvaru?
  - Pěší rota KVV.
  - Útvar.
3. Jaká je Vaše délka služby u AZ?
  - Kratší než 2 roky.
  - 2–5 let.

- Více než 5 let.
4. Jaké je Vaše povolání?
- Zaměstnanec firmy.
  - Státní sektor.
  - OSVČ.
  - Student.
  - Nezaměstnaný.
  - Ostatní.
5. Měl/a jste někdy problém v zaměstnání skrz členství u AZ?
- ANO.
  - NE.
6. Uvolnění od zaměstnavatele.
- Zaměstnavatel nemá problém mě uvolnit.
  - Zaměstnavatel mi určí, kterých cvičení se mohu zúčastnit.
  - Musím si brát dovolenou.
  - Jiná.
7. Byl/a jste někdy povolán/a k operačnímu nasazení na území ČR? (Covid, Migrace, Povodně atd.)
- ANO a zúčastnil/a jsem se.
  - Ano, ale nesplňoval jsem podmínky nasazení (očkování, střelby atd.).
  - ANO, ale nezúčastnil/a jsem se z důvodu překážek ze strany zaměstnavatele.
  - ANO, ale nezúčastnil/a jsem se z vlastního rozhodnutí.
  - Ne, nikdy jsem nebyl/a povolán/a.
  - Jiné.

8. Měl/a byste zájem o operační nasazení mimo území ČR (v délce 3 měsíců)?

- Byl/a jsem – jsem – budu nasazen/a.
- Ano, ale nebylo mi zatím nabídnuto.
- Ano, ale na kratší dobu.
- Ano, ale v zaměstnání by mě neuvolnili.
- Ano, ale z rodinných důvodů bych se účastnit nemohl/a.
- Ano, ale vadí mi povinné očkování.
- Ne, nemám zájem.
- Ne, mám obavy o přístup ze strany VZP.
- Ostatní.

9. Jak dlouhého kurzu se můžete zúčastnit?

- Max. 7 dní.
- Max 14 dní.
- Mohu i déle.

10. Vyhovuje Vám počet Vašich účastí na cvičení?

- Ano, odcvičím tolik, kolik chci.
- Chtěl/a bych cvičit více, ale skrze zaměstnavatele nemohu.
- Ostatní.

11. Jaká je pro Vás ideální délka výcviků?

- Jen 7denní.
- Jen 14denní.
- Kombinace 7 a 14denní.

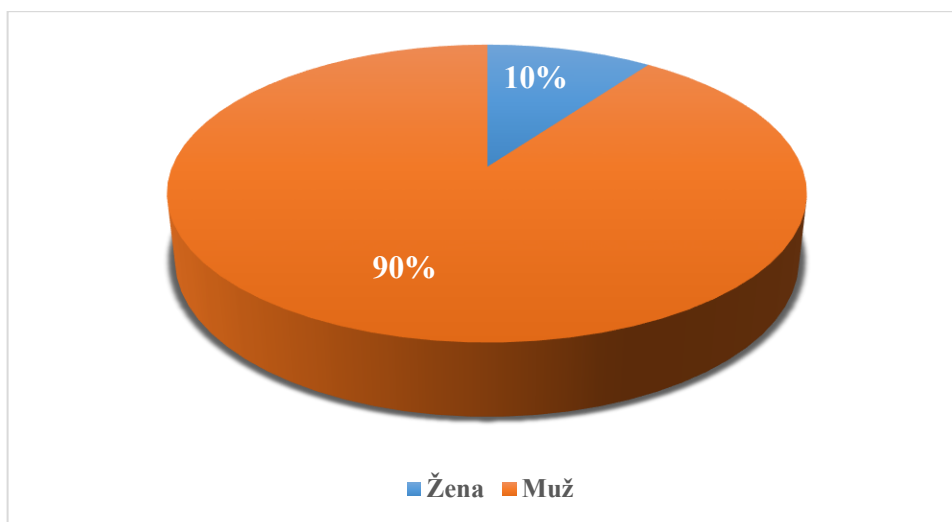
12. Souhlasili byste s jedním povinným výcvikem ročně?

- ANO.
- NE.

9.2 Výsledky dotazníkového šetření

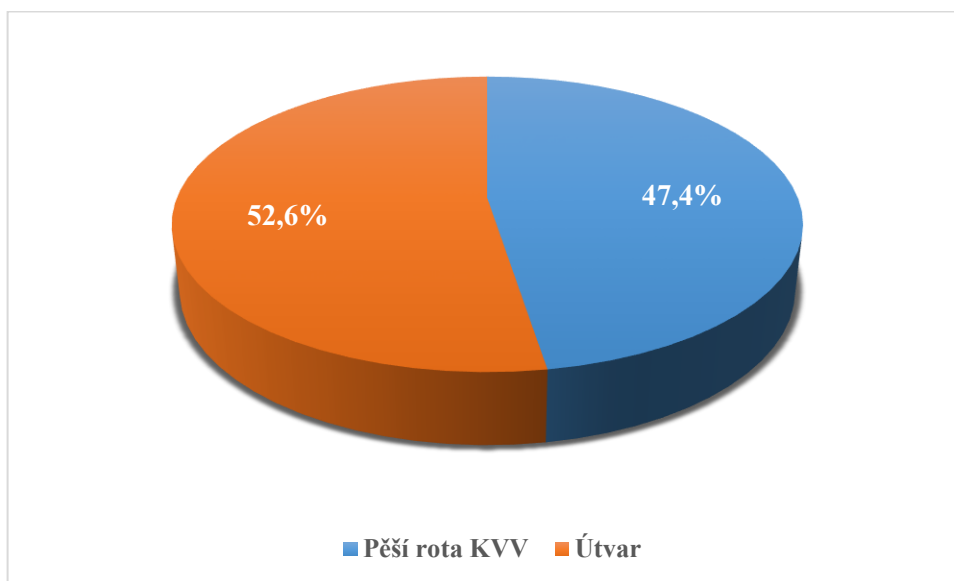
Na otázku „*Jaké je Vaše pohlaví?*“ bylo zodpovězeno 123x žena a 1113x mužů. Pokud budeme vycházet z počtu příslušníků AZ, který k 1. říjnu 2023 byl 4275 a z tohoto počtu je 460 žen, tedy 10,8 %, tak toto rozložení se promítlo i v dotazníku.

Graf 1: Pohlaví. (Zdroj: Vlastní)

Na otázku „*Sloužíte u pěší roty KVV, nebo u útvaru?*“ bylo zodpovězeno 585x u pěší roty KVV a 648x u útvaru. Tento výsledek téměř 50 na 50 je pro vytvoření plánu ideální.

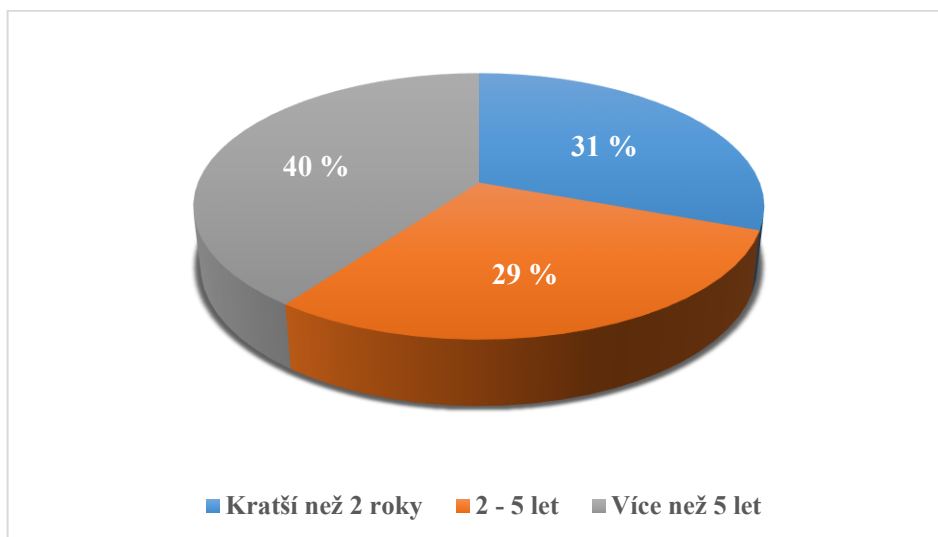
Graf 2: Výkon služby. (Zdroj: Vlastní)

Další otázka byla směřována na délku zařazení u AZ, kdy déle sloužící příslušník má lepší přehled a více zkušeností s fungováním této složky OS ČR než nováčků.

Na otázku „*Jaká je Vaše délka služby u AZ?*“ bylo zodpovězeno 493x více než 5 let, 362x byla zvolena možnost 2–5 let a 378x kratší než 2 roky. Dá se říct, že jsou zde téměř shodně zastoupeny všechny možnosti.

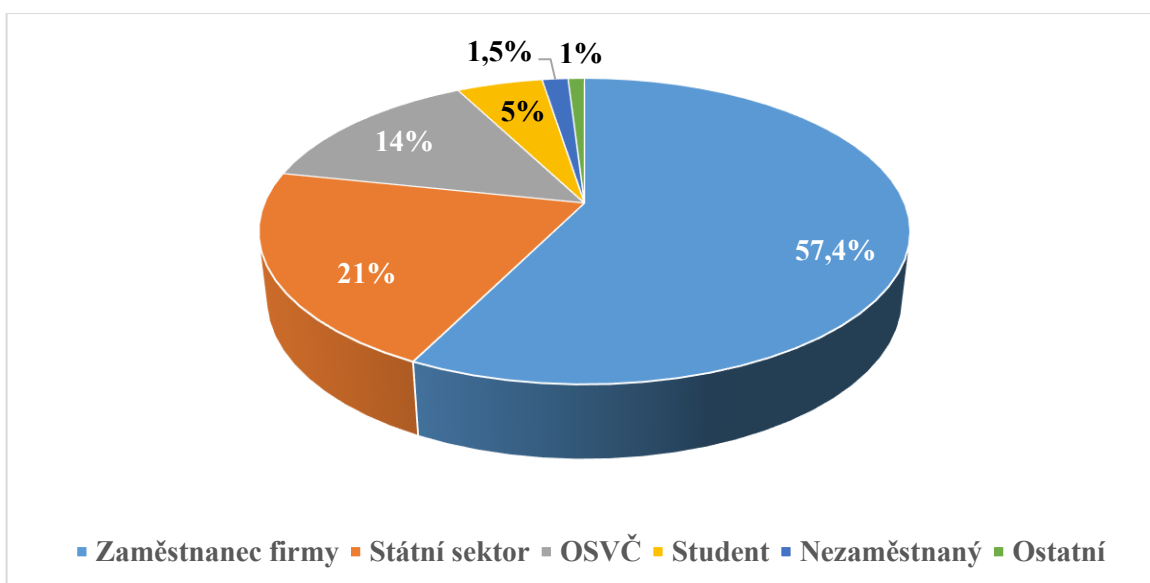
Graf 3 Délka služby u AZ. (Zdroj: Vlastní)

Další otázka byla směřována na zaměstnavatele. Konkrétně povolání příslušníků AZ hraje významnou roli a má enormní vliv na jejich účasti na výcvicích a v odborných kurzech.

Na otázku „*Jaké je Vaše současné povolání?*“ si mohli dotázaní vybrat z pěti přednastavených odpovědí. Jelikož nebylo možné obsáhnout všechny možné varianty, byla zde i možnost „*Jiné*“, kde mohli dotazovaní napsat další odpověď, pokud si nevybrali z přednastavených.

Graf 4 Druh povolání. (Zdroj: Vlastní)

Tabulka 1 Zastoupení odpovědí na druh povolání. (Zdroj: Vlastní)

Možnosti	Počet odpovědí
Zaměstnanec firmy	709
Státní sektor	259
OSVČ	174
Student	63
Nezaměstnaný	19
Ostatní	12

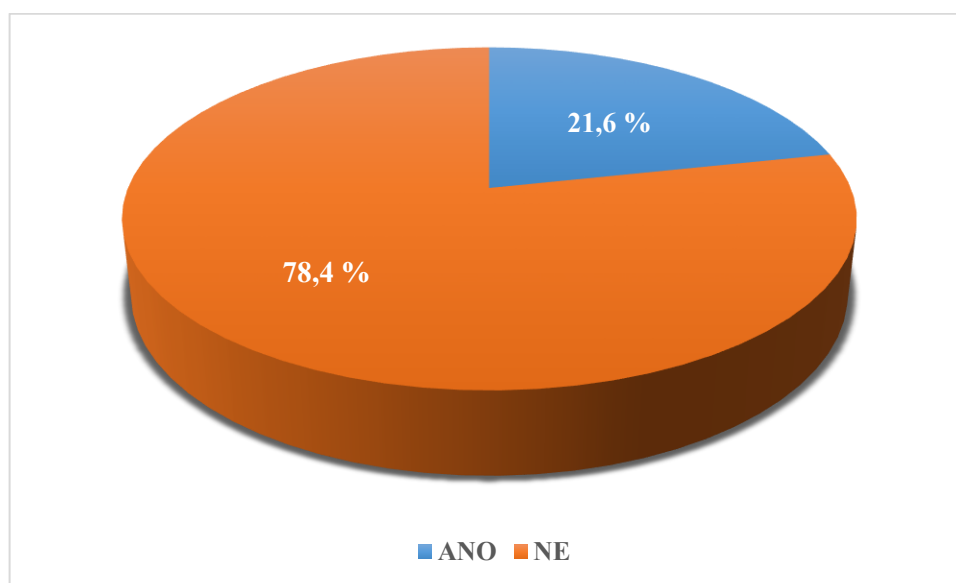
V možnosti ostatní jsou zastoupeny povolání v neziskových nebo příspěvkových organizacích a ženy na rodičovské dovolené.

Z výsledku těchto odpovědí je zjevně patrné, že mezi dotazovanými je nadpoloviční většina zaměstnána v soukromém sektoru a jejich zaměstnavatelé, tak mají přímý vliv při uvolňování svých zaměstnanců na činnosti spojené s členstvím v AZ.

Pro upřesnění je potřeba zmínit, že zaměstnanci v přímé podřízenosti státu, jakými jsou například učitelé na státních školách, tak tyto instituce, jelikož zřizovatelem je ministerstvo školství si mezi sebou náhrady nevyplácejí. Naopak ti, co jsou zaměstnáni například jako zaměstnanci územních celků si o kompenzace žádat mohou.

Pro zjištění fungování systému AČR – příslušníci AZ – zaměstnavatelé byla položena respondentům následující otázku.

Graf 5 Problém v zaměstnání skrz členství u AZ. (Zdroj: Vlastní)

Na otázku „Měl/a jste někdy problém v zaměstnání skrz členství u AZ?“ uvedlo 267 příslušníků, že mělo problém se zaměstnavatelem skrz jejich členství u AZ. Někteří byli dokonce nějakým způsobem i postihnuti, ať už se jednalo o neprodloužení smlouvy, vyhazov nebo se raději sami rozhodli v zaměstnání skončit. Většina respondentů problém se zaměstnavatelem nemá nebo neměla. Tato možnost byla označena 967x.

9.3 Role aktivní zálohy v současném pojetí NATO

Příslušníci AZ se účastní mezinárodních cvičení, jako například v německém Hohenfelsu pod názvem Combined Resolve. Cílem cvičení byla spolupráce armády USA s partnery NATO. Příslušníci AZ plnili funkce na štábu praporu, který byl podřízen americké brigádě. Dalším cvičení, které probíhá každoročně na mezinárodní bázi je cvičení vzdušných sil Ample Strike II/Odolné nebe taktéž s účastí AZ. Dalším mezinárodním cvičením, kde participovali příslušníci AZ bylo cvičení Powerful Word. Tohoto cvičení se účastnili příslušníci AZ kybernetických sil a informačních operací, kde plnili úkoly dle jejich specializace a odborností. (MO ČR, 2023 a)

Tak jak se rozšiřují počty příslušníků AZ u jednotlivých OC, tak roste i jejich zapojení do mezinárodních cvičení. V roce 2023 se tak podíleli příslušníci AZ VP mezinárodního cvičení SHARP LYNX, na kterém participovalo 6 zemí. Příslušníci AZ zařazení u AKIS participovali na mezinárodním vojenském cvičení FECL 2023 (FEDERATED CLOUD), které bylo zaměřené na zabezpečení komunikačních systému stupňů velení. (MO ČR, 2024 a)

Jedním z úkolů příslušníků AZ spadajících pod KVV, je i úkol v rámci Host Nation Support. V roce 2022, tak mohli vybraní příslušníci poprvé plnit tento úkol v rámci přesunů aliančních vojsk přes naše území. Ke splnění tohoto úkolu bylo povoláno 296 příslušníků AZ. (MO ČR, 2023 a)

Všechny tyto aktivity se dají zařadit spíše k výcviku než k oficiálnímu nasazení.

První příslušníci AZ se mohli zúčastnit operačního nasazení až od roku 2016, kdy v rámci legislativních změn byla do branného zákona přidána možnost operačního nasazení na dobu 7 měsíců. Voják AZ může být nasazen v rámci operačního nasazení do zahraničí pouze s jeho písemným souhlasem. Před konfliktem na Ukrajině, tak AZ byli nasazeni například v Afghánistánu, Pobaltí a v Mali. Jednalo se však o jednotlivce. (MO ČR, 2022 b)

V roce 2019 AČR otestovala první nasazení příslušníka AZ v rámci ZO. Tímto příslušníkem byl šéf pražské záchranky Petr Kolouch, který byl nasazen v Afganistánu. Pilotní program se zdařil a otevřel tak cestu dalším příslušníkům AZ. Armáda tímto způsobem může získat speciality, kteří by jim jinak mohli chybět, jako jsou právě medicíci nebo IT specialisté. ČR se tak přidává k těm, kteří již takto využívají služeb svých rezervistů. (Danda, 2019)

V roce 2020 byli do zahraniční operace nasazeni 2 příslušníci AZ a v roce 2021 to byli 3 příslušníci. (MO ČR, 2021)

První velké nasazení záloh v rámci zahraniční operace přišlo až nyní právě v souvislosti s konfliktem na Ukrajině, kdy jsou příslušníci AZ nasazováni v rámci Úkolových uskupení (dále jen „ÚÚ“) na Slovensku. Tak jak se AZ stále více stávají plnohodnotnou složkou OS ČR, tak se velení armády rozhodlo využít příležitosti operace v blízkosti ČR a umožnit těmto příslušníkům se zapojit do ZO v historicky největším možném počtu. Tito příslušníci se mohou se svým souhlasem zapojit do úkolů v rámci Multinational Battlegroup na Slovensku (dále jen „MN BG SVK“). (Světnička, 2022)

Prvním ÚÚ, které převzalo úkol 24. června 2022 bylo tvořeno primárně příslušníky 41. mechanizovaného praporu ze Žatce. V rámci tohoto ÚÚ bylo již nasazeno prvních 13 příslušníků AZ. (Dohnal, 2023)

2. ÚÚ převzalo operační úkol v prosinci 2022 a spolu s ním i dalších 14 příslušníků AZ. Ty po 3 měsících vystřídalo 15 dalších kolegů z AZ. (Králová, 2023)

V rámci 3. ÚÚ bylo v obou rotacích nasazeno 26 příslušníků AZ.

Další dva příslušníci AZ plnili úkoly v rámci operace alianční předsunutě přítomnosti (dále jen „eFP“) v Litvě. (MO ČR, 2022 c)

Celkem tak v ZO bylo v roce 2022 nasazeno 31 příslušníků AZ. (MO ČR, 2023 c)

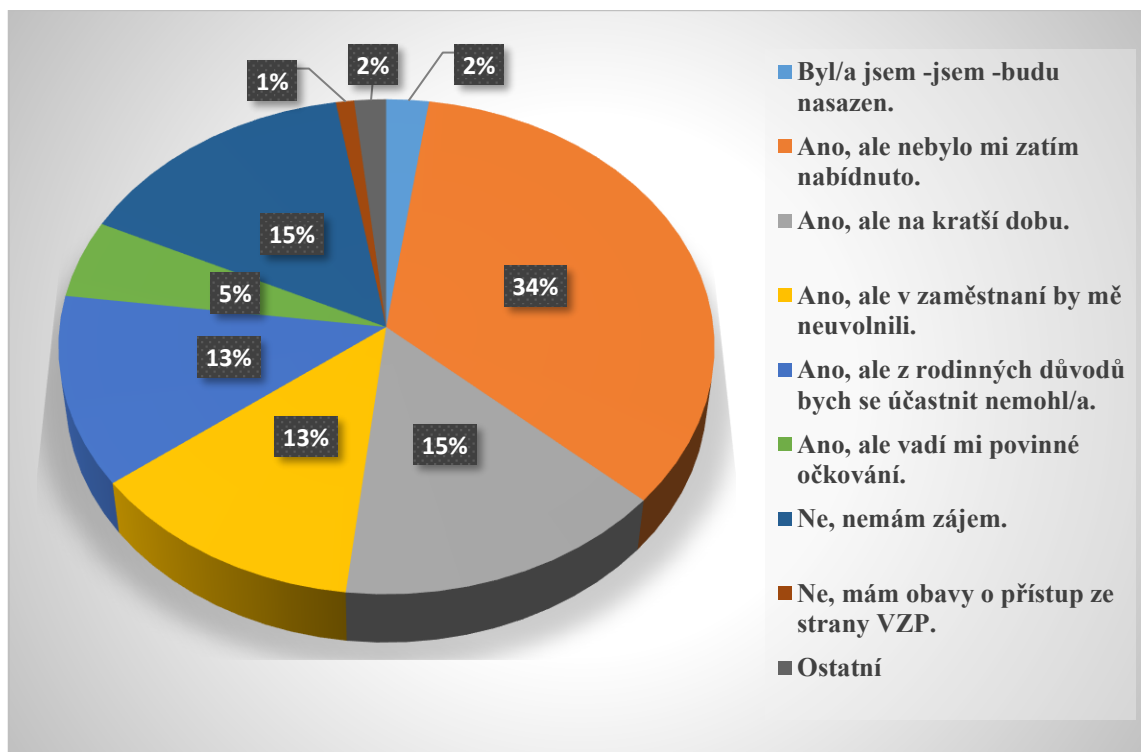
Od začátku roku 2024 jsou tak nasazeni další příslušníci AZ. Ať už se jedná o pokračující operaci eFP v Lotyšsku, kde jsou nasazeni 2 vojáci AZ nebo v rámci ÚÚ MN BG SVK. (Army.cz, 2024 a)

Bohužel nasazení příslušníků AZ není jednoduché. U VZP se předpokládá s plněním podobných úkolů a jejich rodiny s tím tak nějak počítají. Příslušníci AZ se na rozdíl od VZP musejí potýkat s mnohými problémy, prvním a tím asi nejdůležitějším je uvolnění od zaměstnavatele. Dalším je rodinná situace. Zatím co VZP konají přípravu do ZO v rámci svých pracovních povinností, tak příslušníci AZ nejenom že odjedou do ZO

na předem stanovenou dobu, ale jsou na ně kladeny stejné požadavky v rámci přípravy jako na VZP. Což už tak prodlužuje jejich absenci v zaměstnání nebo s rodinou.

V rámci dotazníkového šetření, tak byla příslušníkům AZ položena otázka „Měl/a byste zájem o operační nasazení mimo území ČR (v délce 3 měsíců)?“ s cílem zjistit jejich ochotu se zúčastnit operačního nasazení mimo území státu.

Graf 6 Zájem o operační nasazení mimo území ČR (v délce 3 měsíců). (Zdroj: Vlastní)

Výsledky byly překvapivé. Odpovědi jasně ukázaly na nedostatek komunikace mezi MO a příslušníky AZ. Počet zastoupení jednotlivých odpovědí na otázku „Měl/a byste zájem o operační nasazení mimo území ČR (v délce 3 měsíců)?“ znázorňuje následující tabulka.

Tabulka 2 Zastoupení odpovědí na možnost účasti v operačním nasazení mimo území ČR.

(Zdroj: Vlastní)

Možnosti	Počet odpovědí
Byl/a jsem – jsem - budu nasazen/a.	28
Ano, ale nebylo mi zatím nabídnuto.	425
Ano, ale na kratší dobu.	188
Ano, ale v zaměstnaní by mě neuvolnili.	159
Ano, ale z rodinných důvodů bych se účastnit nemohl/a.	153
Ano, ale vadí mi povinné očkování.	63
Ne, nemám zájem.	188
Ne, mám obavy o přístup ze strany VZP.	12
Ostatní	21

Je překvapivé, že celkem 425 dotázaným nebyla tato možnost vůbec nabídnuta. Pro doplnění z celkového počtu 425 odpovědí je 216 příslušníků AZ z útvarů a 209 z pěších rot, kde by se absence nabídnutí účasti dala pochopit z důvodu předurčení na plnění jiných úkolů.

Rovněž je vhodné zmínit, že kratší doba nasazení je z důvodu přípravy, plnění úkolů a aklimatizace nevhodná. Z celkového počtu 188 dotázaných, kteří nemají zájem, bylo 88 příslušníků z útvarů a 100 z pěších rot.

V možnosti ostatní jsou zahrnuty odpovědi, které uvedly dotázaní v rámci možností jiné. Šlo například o studenty, kteří nemohli z důvodu studií. Ty, co si nebyli jistí, příslušníky, kterým by nasazení přineslo nezanedbatelnou finanční ztrátu, ale i ty, kterým tato možnost byla nabídnuta, ale z nějakého důvodu do prostoru operace nenastoupili. Někteří z respondentů by chtěli být nasazení, ale ne na Slovensku. Z toho mi opět vyplývá chyba v komunikaci, na kterou si stěžovali sami dotázaní, kdy jim chyběla lepší informovanost.

Zájem o operační nasazení mimo území ČR je poměrně značný, ale všemu brání nedostatečný přísun informací. Je překvapivé, že si MO nenechalo zpracovat podobnou anketu, aby zjistilo zájem o toto nasazení u příslušníků AZ.

9.4 Úkoly aktivní zálohy v rámci činností v oblasti ochrany obyvatelstva

Prvního oficiálního povolání k operačnímu nasazení na území republiky se dočkali jen vybraní příslušníci AZ. Konkrétně se jednalo o příslušníky, kteří bydlí ve Středočeském kraji. Ti byli nasazení z rozhodnutí vlády ke zvládnutí krize způsobené onemocněním Covid.

OPERACE NÁRODNÍ OČKOVACÍ CENTRUM 02 UNIVERSUM PRAHA

„Na základě nařízení vlády ČR z 18. ledna 2021 byli povoláni vojáci, aby vypomohli Ústřední vojenské nemocnici – Vojenské fakultní nemocnici Praha při vybudování a částečné obsluze očkovacího centra O2 Universum Praha. K tomu bylo vyčleněno 250 příslušníků pozemních sil. Výstavba proběhla od 9. dubna do 2. května. K zahájení provozu došlo 3. května a činnost byla ukončena 10. září. Vojáci pracovali v týdenních cyklech v počtu 70 vojáků v jedné rotaci. V období od 15. července 2021 do 12. srpna 2021 proběhly čtyři společné rotace příslušníků pozemních sil (20 vojáků) a vojáků aktivní zálohy (50 záložáků). Bylo provedeno 19 rotací a celkem se vystřídalo 1 130 vojáků z povolání a 218 vojáků aktivní zálohy.“ (MO ČR, 2022 a)

Sám velitel VeTerS plukovník Genser prohlásil že: *„Případné další nasazení AZ se podle něj zvažuje při každém novém úkolu.“ (Halíková, 2021)*

V souvislosti s tímto výrokem je nepochopitelné, že příslušníci AZ nebyli nasazeni ve spojení s ničivým tornádem v JMK.

OPERACE POHROMA

Dne 24. června 2021 zasáhlo několik obcí na jihu Moravy tornádo. Hned následující den AČR zahájila svou pomoc v zasažených obcích. Operace trvala do 23. srpna 2021. Do této operace bylo nasazeno přes tisíc VZP. Bohužel jednotky AZ povolány nebyly, a tak opět na místě pomáhaly pouze dobrovolně. Přitom konkrétně tato MU byla svou povahou přesně ten typ události, kdy by byli tito příslušníci velmi užiteční. (MO ČR, 2023 a)

OPERACE MIGRACE

„V roce 2022 si příslušníci AZ mohli vyzkoušet v ostrých podmínkách další z hlavních úkolů, a to posílení PČR v rámci operace Migrace, kdy byli nasazeni během dočasného znovuzavedení ochrany hranic České republiky se Slovenskem v Jihomoravském, Zlínském a Moravskoslezském kraji. Celkově bylo nasazeno 630 příslušníků AZ.“ (MO ČR, 2023 a)

Tohoto úkolu se zúčastnilo 1985 VZP z čehož vyplývá, že s počtem 630 příslušníků AZ se tak jednalo téměř o třetinové zastoupení. Šlo tak o zatím nejvyšší počet nasazených příslušníků AZ, což zároveň prověřilo operační schopnosti všech stupňů velení.

Na rozdíl od VZP se v případě nasazení AZ muselo zabezpečit několik důležitých kroků. Nasazení museli splňovat podmínky, které jsou například u VZP samozřejmostí. Jednou z takových podmínek, jelikož ti, co jsou nasazeni mají u sebe zbraň, je nutnost mít

absolvované střelby nejpozději 3 měsíce před nasazením. Proto kromě vstupních lékařských prohlídek, které musí absolvovat každý příslušník AZ, který je povolán k výkonu služby, tak museli jmenovaní absolvovat i střelby.

Další úkol, který musel být zabezpečen bylo ubytování. Strava byla řešena formou proplacení, a tak si příslušníci AZ stravu řešili sami. Stejně jako VZP byli nasazeni na 12hodinovou směnu jednou za 48 hodin.

Další podmínkou bylo splnění očkování na onemocnění Covid-19 a žloutenku. Toto očkování mohli případní zájemci o toto nasazení absolvovat v rámci nástupu na zabezpečení tohoto úkolu. I tato podmínka později vyústila v nutnost evidovat očkování u příslušníků AZ a umožnit jim toto očkování podstoupit.

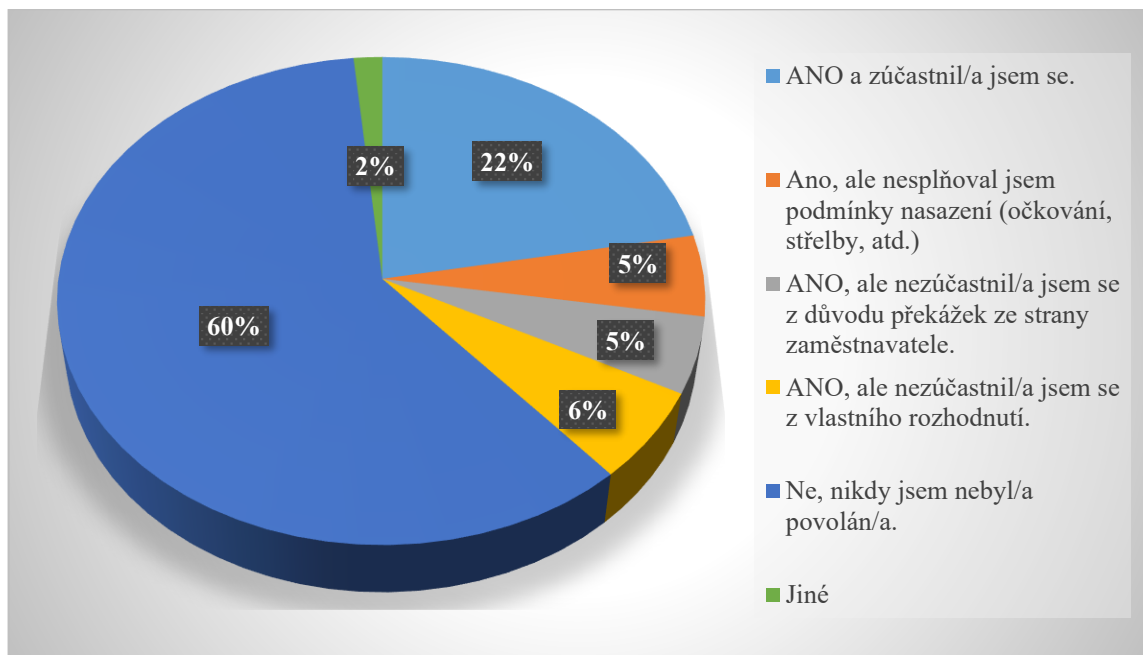
AČR se na tomto úkolu podílela od 9. října 2022 do 25. ledna 2023 a příslušníci AZ ji podporovali od 22. října do 26. prosince 2022. (Army.cz, 2023 a)

Vzhledem k mimořádnému povolání k operačnímu nasazení a v souladu se zákonem č. 45/2016 Sb. byla zaměstnavatelům vyplacena finanční podpora ve výši 100 % průměrné měsíční nominální mzdy v národním hospodářství.

Zhodnocení aktuálního stavu

Pro získání informací o aktuálním stavu byla respondentům položena otázka „*Byl/a jste někdy povolán/a k operačnímu nasazení na území ČR? (Covid, migrace, povodně atd.)*“ s hlavním cílem zjistit ochotu těchto příslušníků podílet se na činnostech spojených s OO případně problémy, které jim v této činnosti brání.

Graf 7 Povolání k operačnímu nasazení na území ČR. (Covid, migrace, povodně atd.)
(Zdroj: Vlastní)

Tabulka 3 Zastoupení odpovědí na otázku povolání k operačnímu nasazení v ČR.
(Zdroj: Vlastní)

Možnosti	Počet odpovědí
ANO a zúčastnil/a jsem se.	271
Ano, ale nesplňoval jsem podmínky nasazení (očkování, střelby atd.)	66
ANO, ale nezúčastnil/a jsem se z důvodu překážek ze strany zaměstnavatele.	62
ANO, ale nezúčastnil/a jsem se z vlastního rozhodnutí.	74
Ne, nikdy jsem nebyl/a povolán/a.	735
Jiné	19

Jak je z odpovědí patrné, většina příslušníků AZ nebyla nikdy povolána k podobnému úkolu. Což jak již bylo zmíněno výše, je u mnohých bráno velmi negativně, protože oni jsou připraveni. Z odpovědí je i patrné, že zaměstnavatelé, pokud jde o mimořádné nasazení, s uvolněním nemají až takový problém. Možnost jiné využili nejčastěji ti, co povolání byli, ale nakonec k jejich nasazení nedošlo z důvodu zrušení akce nebo z důvodu účasti v jiném operačním nasazení.

Shrnutí

Do nedávna naráželo povolávání příslušníků AZ k operačnímu nasazení na území republiky z důvodu vzniku MU nebo KS na zdoluhavý proces. Přesto došlo v posledních letech ke zlepšení a využívání příslušníků AZ na tyto události zaznamenalo značný progres. V rámci posledního nasazení při operaci Migrace byli tito příslušníci nasazeni do 14 dnů od rozhodnutí posílení PČR. S úpravou Branného zákona, konkrétně § 13, ve kterém je nově snížena doba k povolání na 3 dny v případě nutnosti, mohou být tyto jednotky zapojeny více než dříve.

Pokud nastane potřeba povolat příslušníky AZ na řešení MU, je jasné, že se tak bude jednat o mimořádné povolání a s tím bude spojené i vyplácení náhrad zaměstnavatelům v plné výši. Zákonné lhůty a podmínky, které jsou nastaveny pro informování zaměstnavatelů a příslušníků AZ v případě klasického výcviku se v tomto případě zajistit nedají. Nově stanovená lhůta 3 dnů je reálná k odeslání povolání, ne však k nasazení. Nasazení je proveditelné nejdříve 7. den v závislosti na typu operace. Pro zrychlení celého procesu bude nutné mít v evidenci všechny dostupné informace například o splnění podmínek očkování. Další požadavky na různé mandatorní školení či střelby mohou být provedeny v rámci prvních dnů povolání ihned po vstupních lékařských prohlídkách. Koneckonců první ověření proběhlo již při operaci Migrace s dobrými výsledky, které potvrdily proveditelnost a rychlost v případě mimořádného povolání.

Nasazení příslušníků AZ na pomoc při krátkodobých MU je neefektivní z důvodu časové prodlevy způsobené procesem povolání a dalších povinných školení dle typu operačního nasazení. Proto pokud se bude jednat o MU v trvání do 14 dnů, tak jednotky AZ nejsou pro tyto MU vhodné. Naopak pro řešení MU delšího trvání již tyto jednotky mají svůj přínos, aby ulehčily zatížení jednotek IZS a AČR.

V případě vzniku MU se dotčené orgány již předem připravují na možnost povolání této jednotky, což jim umožňuje zkrátit lhůtu samotného povolání, tím že se jim sami příslušníci dobrovolně hlásí, případně jsou předem telefonicky informováni a je prováděno prvotní zjišťování možnosti jejich nasazení. Dojde-li poté k vydání Nařízení vlády ČR k nasazení jednotek AZ, jsou tak KVV připraveny okamžitě reagovat a znají konkrétní počty a dostupnost příslušníků AZ. Generální štáb AČR má taktéž předem připraveny vlastní nařízení, a tak ve chvíli, kdy je vydáno nařízení vlády ČR je KVV připraveno okamžitě reagovat a vydat s tím spojené úkoly prvkům, kterých se to týká.

V celém procesu povolání je nejvíce limitující proces předání povolávacích rozkazů těm, kteří nedisponují datovou schránkou. Těm je tento rozkaz posílán doporučeně do vlastních rukou skrze Českou poštu, kdy tento proces trvá až 5 dní. Naopak formou datové schránky je povolávací rozkaz předám okamžitě. Zde je využita výhoda předchozího informování, kdy si mohou příslušníci AZ vyzvednout povolávací rozkaz u KVV, kam jsou povoláni.

Každé operační nasazení má jiná kritéria nasaditelnosti, s kterými je třeba počítat a zahrnout je do procesu plánování a časové kalkulace reálného nasazení. V případě úkolu posílení PČR, se jedná například o službu se zbraní, kde je podmínkou mít splněné střelby nejpozději 3 měsíce před nasazením. Tato podmínka tak reálné nasazení jednotky zdrží o jeden den, ve kterém si tito příslušníci splní střelby. Při každém operačním nasazení pak probíhá poučení v závislosti na místě a druhu plnění úkolu, které má spíše formální charakter a z důvodu času je zanedbatelné. S využitím jednotek AZ se tak dá počítat zejména ve fázích provádění likvidačních prací, které probíhaly například po ničivém tornádu v roce 2021.

V případě nutnosti posílení budou vždy jako první nasazení VZP, avšak již nic nebrání, aby tento úkol dále převzaly jednotky AZ, a je to i logický krok. Úkolem VZP je primárně příprava a výcvik k obranně státu. Většinu úkolů, na které byli v posledních letech VZP nasazení, kdy se jednalo například o střežení okresů s PČR, pomoc po ničivém tornádu nebo v rámci migrace, by zvládli příslušníci AZ také. Z důvodu plnění těchto mimořádných úkolů, tak VZP neodcvičili téměř žádný výcvik.

Na úkoly spojené s ochranou teritoria a ODOS jsou primárně cvičeni příslušníci AZ spadající pod KVV, ale na operační nasazení v rámci ČR jsou povoláváni i příslušníci AZ zařazení u OC a VZ. Z tohoto důvodu je vhodné u těchto příslušníků AZ zavedení alespoň teoretické přípravy v problematice spojené s možným nasazením v rámci MU a KS. Toto školení by mohlo probíhat v rámci každoročních mandatorních zaměstnání. V lepším případě by se mohlo jednat společný výcvik s jednotkou KVV.

Pro zlepšení vnímání povolávání na MU a KS příslušníky AZ, by bylo vhodné zlepšit informovanost, aby tito příslušníci věděli, proč nebyli povoláni. Je potřeba jasně definovat požadavky tak, aby bylo zamezeno případným neshodám.

Zahraničí

Rakousko

Tak jako ČR, tak i Rakousko rozhodlo o povolání záloh v rámci boje proti koronaviru. Zejména na úkoly spojené se zásobami potravin, lékařskou pomocí a na pomoc policii. Zálohy byly nasazeny od května 2020 po dobu 3 měsíců, kdy převzaly tento úkol od vojáků, kterým skončila povinná vojenská služba, která je na rozdíl od většiny států Evropy v Rakousku stále povinná. (Knolle a Elgood, 2020)

USA

Spojené státy americké mají dlouhou historii v systému armádních záloh a jednotek národní gardy. Tyto jednotky, tak jako zálohy v ČR mohou být povolány i v případě MÚ. V tomto konkrétním případě se tak jedná o nedobrovolnou aktivaci. Tuto aktivaci může nařídít ministr obrany nebo jakýkoliv služební tajemník. Záložníci mohou být povoláni maximálně na 15 dní, kromě příslušníků zálohy pobřežní stráže. Tito příslušníci mohou být povoláni v případě domácích MU na 30 dní v období 4 měsíců nebo 60 dní v období 2 let. V případě katastrofy nebo domácí nouzové situace může ministr obrany povolat zálohy až na 120 dní. Takové povolání se odehrává na žádost guvernéra zasaženého státu. (Military Times, 2018)

Británie

Také Velká Británie mobilizovala své záložáky v průběhu boje proti pandemii koronaviru. Odhadovaný počet těchto záloh byl kolem 3 tisíc příslušníků na dobu 6 měsíců. Šlo především o předem vybrané profese, které mají bohaté zkušenosti z civilních zaměstnání. Vše probíhalo formou dialogu mezi vedením armády a zaměstnavateli, kteří byli osloveni a požádáni o uvolnění těchto zaměstnanců. (The British Army, 2020)

Krise spojená s řešením pandemie koronaviru a s tím spojené problémy, kterým byl například nedostatek personálu, se staly ideální příležitostí pro nasazení různých druhů vojenských záloh, kterými státy disponují. ČR nebyla výjimkou a byla to příležitost, jak práci s takovou jednotkou pořádně otestovat a zjistit tak reálné použití do budoucna, případně problémy, které je potřeba vyřešit.

10 VÝCVIK JEDNOTEK AKTIVNÍCH ZÁLOH

Výcvik jednotek AZ lze rozdělit na prohlubování kvalifikace formou odborných kurzů dle zastávané pozice a pravidelné vojenské cvičení. Příslušníci AZ, aby měli nárok na roční odměnu, musí odcvičit 14 dní v daném roce, a tento počet zahrnuje i účast na kurzech. Hlavními dokumenty týkající se výcviku příslušníků AZ jsou Normativní výnos Ministerstva obrany č. 8 - Organizace přípravy vojáků v záloze ze dne 10. února 2020 (dále jen „NVMO č. 8/2020“) a Vševojsk-7-12 Plánování, organizování, realizace a hodnocení přípravy v AČR z roku 2023.

Je zde i mnoho ostatních faktorů, které vstupují do plánování a mají přímý vliv na výcvik. Pro každý výcvik je potřeba zabezpečit kromě materiálu i místo neboli výcvikový prostor. Pro potřeby plánování se používá termín učebně výcviková základna (dále jen „UVZ“), což zahrnuje jak vojenské prostory, které se rozprostírají v rámci VÚj, tak různé učebny, trenažéry atd. AČR má k dispozici tyto VÚj:

Tabulka 4 Vojenské újezdy

(Army.cz, 2024 b)

NÁZEV	KRAJ	ROZLOHA
Boletice	Jihočeský	16,5 ha
Hradiště	Karlovarský	28 ha
Březina	Jihomoravský	15 ha
Libavá	Olomoucký	23,5 ha

Zatímco v Čechách jsou k dispozici 2 VÚj, na Moravě to tak úplně pravda není. VÚj Březina je využíván primárně pro účely různých vojenských kurzů, výcvik studentů vojenských škol, k přípravě příslušníků před odjezdem do ZO a pokud se najde volné místo, tak jej lze využít i pro výcvik jednotek AČR. Proto na jednotky dislokované na Moravě zůstává pro výcvik primárně pouze VÚj Libavá. Bohužel pokud v daném prostoru probíhají střelby, je jeho podstatná část zavřena z důvodu ohrožených prostorů, což bývá takřka denně.

Další problém je i doba, kdy jednotlivé subjekty provádí roční plánování. Jako náčelník AZ musím provádět plánování výcviku na další výcvikový rok v měsíci září, aby další nadřízené stupně měly dostatek času na provedení potřebných kroků k tomu, aby se informace o termínech výcviků a kurzů dostala k příslušníkům AZ a jejich zaměstnavatelům nejpozději do 30. listopadu. Naopak VZP provádí plánování až v prosinci. Vystává tak problém se společnými výcviky a možné ohrožení UVZ, kdy v termínech našeho plánovaného výcviku

může mít jiná jednotka AČR vyšší prioritu a my o tyto prostory přijdeme a musíme řešit nějaké alternativy, které, ale v daném období nemusí být dostupné? (Česko, 2016 § 37)

Výstupem tohoto plánování je Grafický plán vojenských cvičení a operačního nasazení vojáků v záloze, kde jsou zahrnuty všechny výcviky na daný kalendářní rok vč. externích kurzů, pořádá-li je daný OC. Výhodou je možnost upravit plánování na druhé pololetí. Kdy v měsíci dubnu jednotliví garanti u OC provedou aktualizaci a případně změny na druhé pololetí. Tyto změny jsou poté oznámeny příslušníkům AZ a jejich zaměstnavatelům nejpozději do 31. května daného roku. Toto doplňování poskytuje možnost úpravy výcviků tak, aby mohly být spojeny s daným útvarem a šlo tak využít společné UVZ a zejména společný výcvik jednotek. (Česko, 2016 § 37)

Narozdíl od VZP hrají při plánování u příslušníků AZ roli i termíny školních prázdnin. Je velmi obtížné zvat příslušníky AZ na výcvik, když zrovna jejich děti mají volno. Samozřejmě to nelze plně ovlivnit a zkušenosti jasně potvrzují, že pokud je souběh výcviku a termínu školních prázdnin, tak to má nezanedbatelný vliv na účast.

10.1 Pravidelné vojenské cvičení

Pravidelná vojenská cvičení (dále jen „PVC“) jsou termíny vojenských cvičení a jedná se o výsledek plánování na všech stupních. Probíhají zpravidla formou nepřetržitého vojenského výcviku (dále jen „NVV“). Důležité je zmínit, že dle zákona o vojácích z povolání § 31c má voják nárok na za každých 48 hod. výcviku na 8 hodin volna. VZP si toto volno čerpají v průběhu další služby, ale příslušníci AZ jej musí čerpat ihned po výcviku, což ubírá počet výcvikových dní. (Česko, 1999)

Důležitým prvkem účasti na PVC je i motivace jednotlivých příslušníků AZ. Ty, jejichž hlavní motivací jsou peníze, je problém dostat na cvičení vícekrát, než je stanovený minimální počet odcvičených dní pro získání roční odměny. To bylo před novelizací 7 dní a nyní je toto minimum stanoveno na 14 dní. Vzhledem k nutnosti započítání volna za výcvik to znamená, že je-li příslušník povolán na 14 dní výcviku, reálně tak na cvičení stráví 10 dní a 4 dny má volno.

Jsou však i příslušníci z opačného spektra, kteří jezdí na maximum výcviků. Před novelizací bylo možno strávit na cvičení maximálně 6 týdnů vč. volna. Po novelizaci Branného zákona je maximální délka stanovena na 12 týdnů.

Výcvik jednotek AZ nově od roku 2022 přechází z tříletého na čtyřletý cyklus.

- 1. etapa – příprava jednotlivce a specialisty.
- 2. etapa – družstvo.
- 3. etapa – četa/rota.
- 4. etapa – udržení schopností čety/roty.

Tyto etapy výcviku dle NVMO č. 8/2020 a Vševojsku-7-12 jsou dále rozpracovány v Záměru vojenského výcviku (dále jen „ZVV“) jednotlivými stupni velení pro jednotky v jejich podřízenosti. Pro náš OC jakožto mechanizovanou jednotku tento ZVV zpracovává Velitelství pozemních sil.

V tomto ZVV jsou stanoveny výcvikové cíle a povinná zaměstnání dle druhů příprav, jakými jsou například taktická, střelecká, topografická a další příprava. Jednotlivé přípravy obsahují témata, která jsou uvedena v Programu přípravy jednotek AČR (dále jen „Prog-1-3“), kdy hlavní dokument obsahuje 16 vševojskových příprav. Dále má tento dokument 15 příloh, které obsahují témata odborné přípravy dle druhů vojsk. Tento dokument prošel úpravou a poslední verze je platná od 1. ledna 2022.

Co se týká výcviků jednotek v podřízenosti KVV, ty se řídí dokumentem Programy přípravy vojáků v aktivní záloze krajských vojenských velitelství (dále jen „Prog-1-3/AZ KVV“).

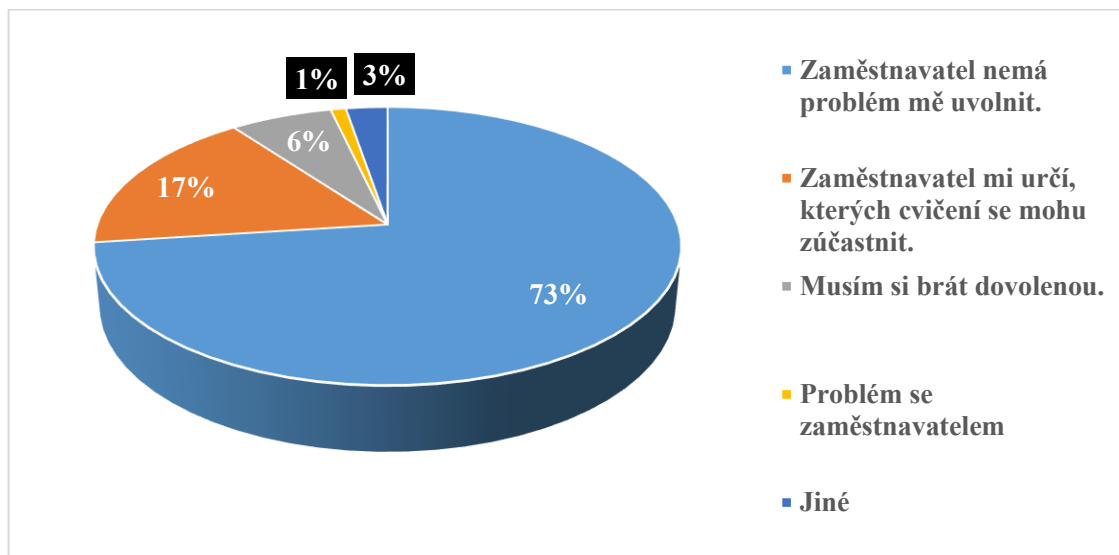
Poslední ZVV skončil pro jednotky pod OC v roce 2023, kdy byly pouze 3 etapy. Na konci etapy by mělo proběhnout kontrolní zaměstnání pro ověření splnění výcvikových cílů.

„Hodnocení jednotky vojáků v záloze za etapu přípravy provádí nadřízený velitel zpravidla v jejím závěru. Obsah je zaměřen na hodnocení splnění stanovených cílů etapy přípravy a je nezbytným podkladem pro stanovení cílů v další etapě přípravy jednotky vojáků v záloze.“
(Česko, 2023, str. 50)

U jednotlivce se může jednat o kontrolní cvičení vybraných druhů příprav. U 2. a 3. etapy je to kontrola sladění daného stupně (družstev, čet, rot) zakončené bojovou střelbou u bojových jednotek. U jednotek bojové podpory (z anglického combat support, dále jen „CS“) a bojového zabezpečení (z anglického combat service support, dále jen „CSS“) je to odborně taktické cvičení (dále jen „OTC“). Zde však vyvstává problém s dosažením výcvikových cílů. Jelikož je nadřízeným stupněm stanoveno, že na takovémto rozhodujícím zaměstnání má být přítomno více než 90 % dané jednotky, je toto kritérium pro AZ téměř nedosažitelné. Přestože příslušník AZ i jeho zaměstnavatel znají termíny výcviků

ve značném předstihu, jak bylo popsáno výše, a zaměstnavatel má povinnost uvolnit příslušníka AZ na výcvik, vycházející z § 204 zákoníku práce, tak se tak bohužel neděje.

Graf 8: Uvolnění od zaměstnavatele. (Zdroj: Vlastní)

Na otázku „*Uvolnění od zaměstnavatele?*“ si mohli dotázaní vybrat ze tří přednastavených odpovědí. Jelikož nebylo možné obsáhnout všechny možné varianty, byla zde i možnost „*Jiné*“, kde mohli dotazovaní napsat další odpověď, pokud si nevybrali z přednastavených.

Tabulka 5: Zastoupení odpovědí na otázku uvolnění od zaměstnavatele. (Zdroj: Vlastní)

Možnosti	Počet odpovědí
Zaměstnavatel nemá problém mě uvolnit.	906
Zaměstnavatel mi určí, kterých cvičení se mohu zúčastnit.	210
Musím si brát dovolenou.	81
Problém se zaměstnavatelem	12
Jiné	33

Překvapivě většina respondentů odpověděla, že je jejich zaměstnavatelé nemají problém uvolnit. Část příslušníků AZ se musí domluvit se svým zaměstnavatelem, což je pochopitelné například u sezónně zaměřených povolání. Část zaměstnavatelů porušuje zákon, když své zaměstnance nutí si brát na výcviky dovolenou, ale část oslovených příslušníků AZ si ji bere i dobrovolně z důvodu menších finančních ztrát nebo jako smířlivé gesto vůči zaměstnavateli. Někteří respondenti se potýkají vyloženě s nesouhlasem a skrz účast na výcviku se svým zaměstnavatelem vedou nemalé spory, které v některých případech vedly i k vyhazovu nebo dobrovolnému odchodu. V možnosti „*Jiné*“ jsou primárně zahrnuti

respondenti bez zaměstnání, studenti a noví příslušníci, kteří za sebou zatím nemají žádný výcvik.

Pro zjištění stavu dosahování cílů v rámci dovršeného ZVV v jednotlivých etapách byli osloveni VZP, kteří mají na starosti výcvik příslušníků AZ. Osloveni byli náčelníci z OC praporečnického typu, jakým je náš 74.mpr s cílem zjistit schopnosti dosahování výcvikových cílů jednotek AZ v jejich podřízenosti. Z důvodu utajení nejsou uvedeny skutečné názvy jednotek. Pro zopakování měly jednotky v roce 2023 plnit poslední tzn. 3. etapu výcviku – výcvik čety.

Tabulka 6 Dosažené výcvikové cíle. (Zdroj: Vlastní)

Jednotka	Výcvikový cyklus	Výsledek	Ovlivňující faktory
A	2. etapa – družstvo	kontrola sladění	BOS neproběhly z důvodu nepřidělení UVZ, nízká účast, příprava do ZO
B	3. etapa – četa	BOS čety	
C	2. etapa – družstvo	kontrola sladění	BOS neproběhly z důvodu nepřidělení UVZ, nízká účast, příprava do ZO
D	3. etapa – četa	udržovací výcvik	BOS neproběhly z důvodu nepřidělení UVZ, příprava do ZO
E	3. etapa – četa	BOS čety	pouze jako neorganická jednotka z důvodu nízké účasti
F	2. etapa – družstvo	BOS družstev	
G	3. etapa – četa	BOS družstev	nízká účast
H	1. etapa	KC velitele	reorganizace jednotky na novou strukturu v roce 2023
I	2. etapa – družstvo	KC velitele	BOS neproběhly (techniky vyčleněna do ZO)

Někteří respondenti v dotaznících uvedli, že jim vyhovuje týdenní výcvik a nechápu znovuzavedení 14denních výcviků. V následujících odstavcích je ilustrativně popsán rozdíl mezi 7denním a 14denním výcvikem.

Tabulka 7 Ilustrativní 7denní výcvik. (Zdroj: Vlastní)

	Činnost		
Po	Vstupní prohlídka	Výdej mat.	Přesun
Út	Výcvik		
St	Výcvik		
Čt	Střelby	Přesun	Údržba
Pá	Vracení mat.	Výstupní prohlídka	Ukončení
So	Volno		
Ne	Volno		

Ze 7 dní, na které je příslušník AZ povolán jsou dva dny volna za NVV. Zbývá 5 dní samotného výcviku, ovšem reálně pouze 3 dny. První den je věnován povinným školením, vstupním lékařským prohlídkám (případně pravidelným lékařským prohlídkám u těch, kterým aktuálně končí jejich platnost), výdeji materiálu a přepravě do místa cvičení, pokud se výcvik odehrává mimo posádku.

Poslední den, zpravidla pátek má obdobný průběh jako první den. Příslušníci AZ musí absolvovat výstupní prohlídky a vrátit materiál. Reálně tak zbývají na výcvik 3 dny. To stačí zpravidla na osvěžení a zopakování základních dovedností a možná při dobré snaze lehký posun vpřed. Většinou je první den (tedy úterý) opakování toho, co od minulého výcviku zapomněli. Každý má totiž jinou časovou prodlevu od posledního výcviku.

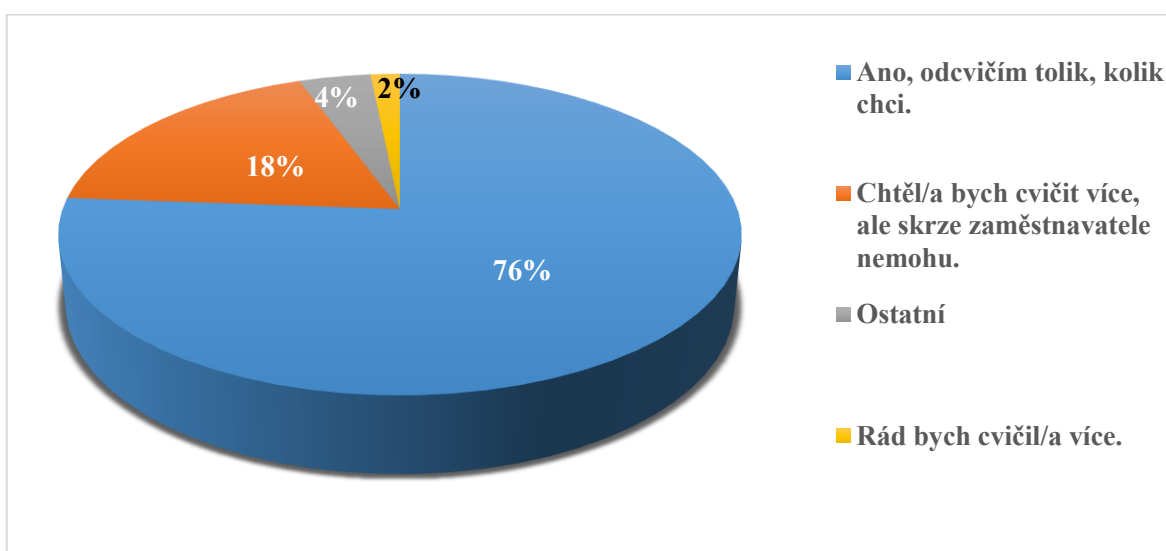
Tabulka 8 Ilustrativní 14denní výcvik. (Zdroj: Vlastní)

	Činnost		
Po	Vstupní prohlídka	Výdej mat.	Přesun
Út	Výcvik		
St	Výcvik		
Čt	Házení granátů	Výcvik	
Pá	Výcvik		
So	Výcvik		
Ne	Výcvik		
Po	Střelby den	Střelby noc	
Út	Odpočinek	Přesun	Údržba
St	Vracení mat.	Výstupní prohlídka	Ukončení
Čt	Volno		
Pá	Volno		
So	Volno		
Ne	Volno		

Naopak 14 dní výcviku je adekvátní doba pro zopakování všeho potřebného a posun vpřed. Navíc pokud chceme splnit denní i noční střelby, je potřeba počítat i s odpočinkem po tomto zaměstnání. Proto je 14 dní výcviku logickým krokem k posunu vycvičenosti těchto příslušníků OS ČR.

V rámci dotazníkového šetření byla respondentům položena otázka „*Vyhovuje Vám počet Vašich účastí na cvičení?*“. Cílem této otázky bylo zjištění názoru příslušníků AZ na počet cvičení, které dané OC pořádají.

Graf 9 Vyhovuje Vám počet Vašich účastí na cvičení? (Zdroj: Vlastní)

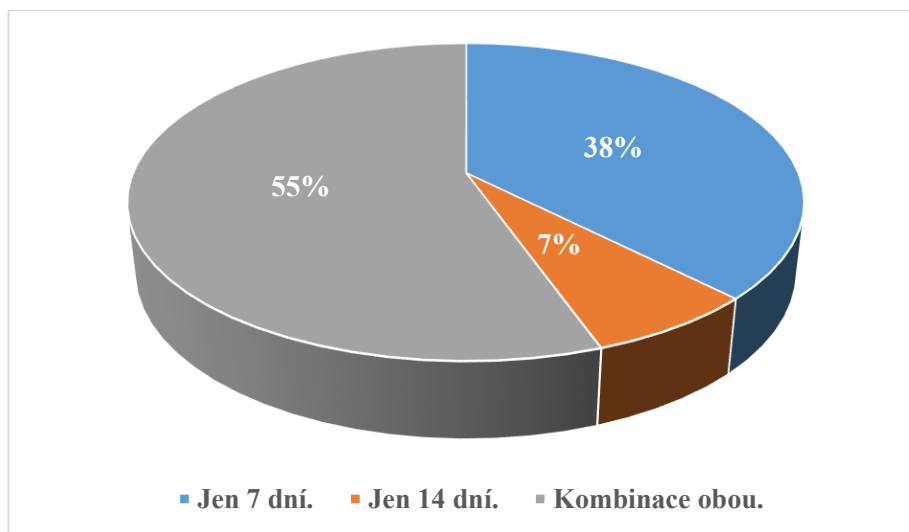
Tabulka 9 Zastoupení odpovědí na otázku účasti na výcvicích. (Zdroj: Vlastní)

Možnosti	Počet odpovědí
Ano, odevičím tolik, kolik chci.	945
Chtěl/a bych cvičit více, ale skrze zaměstnavatele nemohu.	227
Ostatní	49
Rád bych cvičil/a více.	20

Přestože v dotazníku byly nastaveny první dvě odpovědi jako uzavřené a třetí možnost byla otevřená, tak je jedna z možností vyhodnocena zvlášť a to odpověď, kdy by dotyční cvičili i více, než je nyní nastaveno u jejich posádky, což je poměrně překvapivá odpověď. V možnosti ostatní jsou primárně zahrnuti noví příslušníci, kteří ještě necvičili nebo mají za sebou minimum výcviků, a tak nemohou adekvátně tento bod zhodnotit.

Další otázka, která byla respondentům položena, která se svým obsahem týkala právě výcvikových aktivit zněla: „*Jaká je pro Vás ideální délka výcviků?*“.

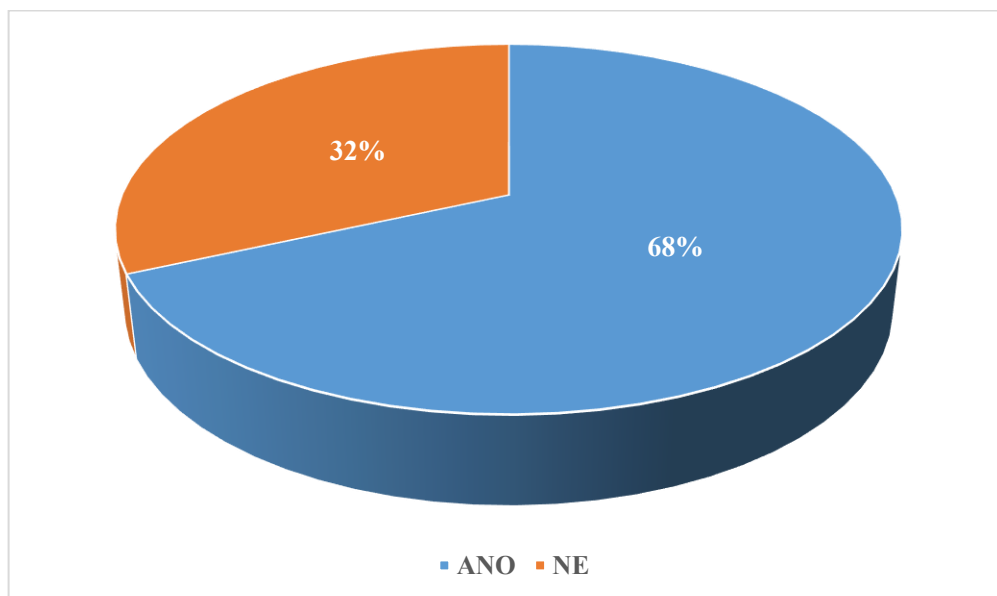
Graf 10 Ideální délka výcviků. (Zdroj: Vlastní)

Největší zastoupení bylo u možnosti kombinace 7 a 14denních výcviků.

Následující otázka, která byla respondentům položena, je čistě hypotetická. Týká se zavedení povinného výcviku. To by znamenalo, jeho zákonnou vymahatelnost. Tato otázka byla respondentům položena s cílem zjištění, jestli by takovou možnost uvítali či nikoliv. Jak je patrné z odpovědí, dvě třetiny by tuto možnost uvítaly. Výhodou takového povinného výcviku by bylo, pakliže by ji šlo nějakým způsobem legislativně prosadit, splnění požadavku účasti při kontrolních cvičeních a s tím spojené dosažení etap výcviků.

Graf 11 Souhlasili byste s jedním povinným výcvikem ročně? (Zdroj: Vlastní)

Návrh vhodného plánu výcviku

Jako ideální plán výcviků se jeví 14denní výcviky z důvodu prostoru na splnění všech potřebných úkolů. Je zde prostor, jak na zopakování dříve získaných dovedností, ale i na získání nových. V rámci tohoto výcviku lze na jeho konci provést hodnocení etapy formou kontroly sladění a BOS. Tento výcvik ideálně zařadit na začátku roku, tak aby bylo zajištěno přezkoušení maximálního počtu příslušníků AZ, zejména těch, co se účastní pouze předepsaného počtu výcvikových dní. Tomu by měl ideálně předcházet výcvik na podzim roku předešlého, kde by si jednotka osvojila a zdokonalila potřebné postupy. To znamená, že 1. etapa – příprava jednotlivce a specialisty by měla být zakončena již výcvikem v organických družstvech. Tak, aby byla jednotka seznámena s postupy a mohla na jaře roku 2025 opět během prvních výcviků absolvovat kontrolu sladění a BOS družstev.

Následující tabulky znázorňují možné varianty výcviků po rocích v rámci jednotlivých etap, s cílem dosažení splnění výcvikových cílů v maximálním možném počtu. Jsou zde znázorněny omezující faktory školních prázdnin.

Tabulka 10 Možný plán výcviků pro 1. etapu. (Zdroj: Vlastní)

1. etapa – příprava jednotlivce 2024							
1. pololetí	5. – 11. 2. <i>jarní prázdniny JMK</i>	19. – 25. 2. <i>jarní prázdniny ZL</i>	4. – 10. 3. <i>jarní prázdniny OL</i>	VÝCVIK var. 1	28. 3. – 1. 4. <i>Velikonoce</i>	VÝCVIK var. 2	<i>KVĚTEN/ ČERVEN termín závěrečných ZK</i>
2. pololetí	<i>SRPEN – dovolené</i>	<i>ZÁŘÍ – PLÁNOVÁNÍ</i>	<i>ŘÍJEN–LISTOPAD vhodný pro výcvik</i>				<i>PROSINEC vánoční prázdniny</i>

Jako ideální varianta pro 1. etapu se jeví 14denní výcvik před nebo po Velikonocích v závislosti na dostupné UVZ. V tomto výcviku by si všichni příslušníci AZ dané jednotky zopakovali potřebné znalosti a v závěru tohoto cvičení by rovnou proběhlo KC velitele, čímž by byla daná etapa splněna. Většinu této etapy, jak už její název napovídá je primárně vhodné využít na vysílání příslušníků AZ do odborných kurzů pro získání potřebných kvalifikačních předpokladů na jimi zastávaných místech. V druhém pololetí by bylo vhodné zařadit druhý stěžejní 14denní výcvik na seznámení příslušníků jednotky s postupy a dovednostmi na úrovni družstva a připravit je tak na 2. etapu. Jelikož v druhém pololetí již není tolik termínů školních prázdnin, proto vhodný výběr termínu je ovlivněn pouze dostupností UVZ. Je to tak i ideální možnost, vzhledem k možnosti přeplánování výcviku v měsíci dubnu, na souběžný výcvik s jednotkami mateřského útvaru.

Tabulka 11 Možný plán výcviků pro 2. etapu. (Zdroj: Vlastní)

2. etapa – družstvo 2025						
1. pololetí	10. – 16. 2. <i>jarní prázdniny JMK</i>	24. 2. - 2. 3. <i>jarní prázdniny ZL</i>	10. – 16. 3. <i>jarní prázdniny OL</i>	VÝCVIK	17. – 21. 4. <i>Velikonoce</i>	<i>KVĚTEN/ ČERVEN termín závěrečných ZK</i>
2. pololetí	<i>SRPEN – dovolené</i>	<i>ZÁŘÍ – PLÁNOVÁNÍ</i>		ŘÍJEN–LISTOPAD vhodný pro výcvik		<i>PROSINEC vánoční prázdniny</i>

V roce 2025 jsou Velikonoce až v druhé polovině měsíce dubna, což ve spojení se státními svátky v měsíci květnu a pravděpodobným termínem závěrečných zkoušek na VŠ nám dává jako jediný vhodný termín výcviku mezi jarními a velikonočními prázdninami. Z tohoto důvodu je vhodné provést 14denní výcvik s cílem navázat na výcvik na stupni družstvo z předchozího podzimního výcviku a splnit kontrolu sladění družstev s následnými BOS. V druhém pololetí by opět jednotka absolvovala výcvik s jednotkami útvaru a začala etapu výcviku na stupni četa.

Tabulka 12 Možný plán výcviků pro 3. etapu (Zdroj: Vlastní)

3. etapa – četa/rota 2026							
1. pololetí	2. – 8. 2. <i>jarní prázdniny OL</i>	16. - 22. 2. <i>jarní prázdniny JMK</i>	2. – 8. 3. <i>jarní prázdniny ZL</i>	VÝCVIK var. 1	2. – 6. 4. <i>Velikonoce</i>	VÝCVIK var. 2	<i>KVĚTEN/ ČERVEN termín závěrečných ZK</i>
2. pololetí	<i>SRPEN – dovolené</i>	<i>ZÁŘÍ – PLÁNOVÁNÍ</i>	ŘÍJEN–LISTOPAD vhodný pro výcvik				<i>PROSINEC vánoční prázdniny</i>

V roce 2026 jsou opět dvě ideální možnosti uspořádání výcviku v prvním pololetí, a to před a po Velikonocích. Protože naplánovat OTC a BOS je poměrně náročné, tak nejlepší variantou je využít jeden termín pro bojové jednotky na BOS a druhý pro jednotky CS a CSS na OTC. Druhé pololetí by bylo jako záloha, pokud by některá z jednotek nesplnila nebo by se vyskytl problém s UVZ. V opačném případě by jednotka mohla pokračovat v udržování schopností, případně si rozšiřovat další dovednosti.

Tabulka 13 Možný plán výcviků pro 4. etapu. (Zdroj: Vlastní)

4. etapa – udržení schopností 2027						
1. pololetí	6. – 14. 2. jarní prázdniny OL	20. - 28. 2. jarní prázdniny JMK	6. – 14. 3. jarní prázdniny ZL	25–29. 3. Velikonoce	VÝCVIK	KVĚTEN/ ČERVEN termín závěrečných ZK
2. pololetí	SRPEN – dovolené	ZÁŘÍ – PLÁNOVÁNÍ	ŘÍJEN–LISTOPAD vhodný pro výcvik			PROSINEC vánoční prázdniny

Poslední etapa, by mohla sloužit k rozšíření dovedností a znalostí jednotky na stupni rota, pro opakování a výcvik jiných taktických činností, případně jako záloha, kdyby se výcviky v předešlých letech protáhly.

V následující tabulce je navrženo možné dosahování cílů v jednotlivých etapách výcviku.

Tabulka 14 Jednotlivé cíle výcviků v jednotlivých etapách výcviku. (Zdroj: Vlastní)

	1. pololetí	2. pololetí
2024 1. etapa jednotlivec	Výcvik pro splnění kontrolních cvičení. Primárně zaměřit na vysílání do kurzů.	Provedení výcviku se zaměřením na výcvik družstev.
	Hlavní prostor pro plnění odborných požadavku v rámci kurzů.	
2025 2. etapa družstvo	Provedení kontroly sladěnosti a BOS družstev.	Provedení výcviku se zaměřením na výcvik čet.
		Prostor pro absolvování kurzů.
2026 3. etapa četa	Provedení kontroly sladěnosti a BOS čet a OTC.	Záloha k provedení BOS čet a OTC.
		Prostor pro absolvování kurzů.
2027 4. etapa	Provedení výcviku na stupni rota.	Prostor pro výcvik jiných taktických činností.
	Hlavní prostor pro plnění odborných požadavku v rámci kurzů.	

10.2 Prohlubování kvalifikace

Příslušník AZ, který je zařazen na funkci, má na dané pozici stanoveny odborné požadavky. Tyto odborné požadavky získává formou odborných kurzů. Odborné kurzy má na starosti jak pro VZP, tak pro AZ, ale i další subjekty Velitelství výcviku-Vojenské akademie (dále jen „VeV-VA“) ve Vyškově. Kurzy pro AZ však zpravidla musí být řešeny zvlášť, což ubírá kapacity tohoto školicího střediska. Jedná se zpravidla hlavně o kurzy, které probíhají nebo některá jejich část formou NVV z důvodu čerpání volna, které bylo popsáno v předchozí kapitole.

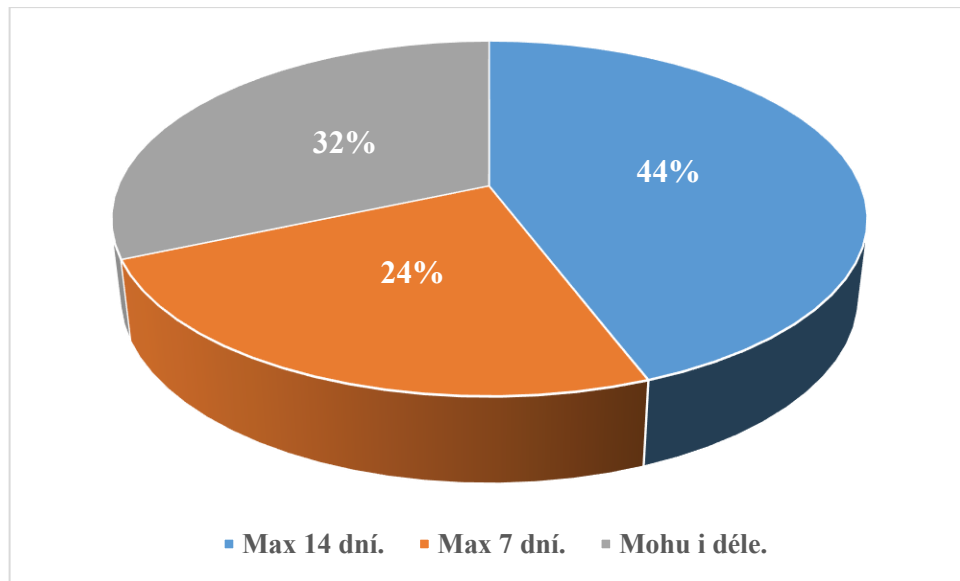
Podle zaměření a náročnosti jsou kurzy různé délky trvání. Zatímco u VZP je jedno, jestli kurz trvá 1 týden nebo měsíc, tak u příslušníků AZ to může znamenat velký problém. Málokterý zaměstnavatel si může dovolit uvolnit svého zaměstnance na měsíční kurz.

Proto jsou některé časově náročnější kurzy, které jsou určeny jen pro příslušníky AZ z důvodu časové náročnosti rozděleny do bloků. Jako příklad si můžeme uvést kurz pro řidiče bojových vozidel pěchoty (dále jen „BVP“), který trvá 4 týdny. Proto je tento kurz i paralelně vypsán pro příslušníky AZ s rozdílem, že je rozdělen do dvou bloků po 14 dnech.

Bohužel se mnohdy stane, že příslušník, který absolvoval 1. blok kurzu, nemůže nastoupit do druhého bloku a kurz tak nesplní.

Z řízení jednotky spadající pod OC a mé zastávané pozice náčelníka řízení AZ vím, že mnozí příslušníci AZ, kteří slouží u našeho OC, mají problém s absolvováním delších kurzů nebo kurzů, které jsou jen jednou ročně v přesně daném termínu. Proto jedna z otázek v dotazníkovém šetření byla zaměřena na délku kurzů, abych si potvrdil nebo vyvrátil hypotézu, že maximální a tím pádem i ideální délka kurzů je v délce maximálně do 14dnů.

Graf 12 Jak dlouhého kurzu se můžete zúčastnit? (Zdroj: Vlastní)

Jak lze z odpovědí vidět, tato hypotéza se potvrdila, kdy dokonce čtvrtina respondentů může absolvovat maximálně sedmidenní kurz.

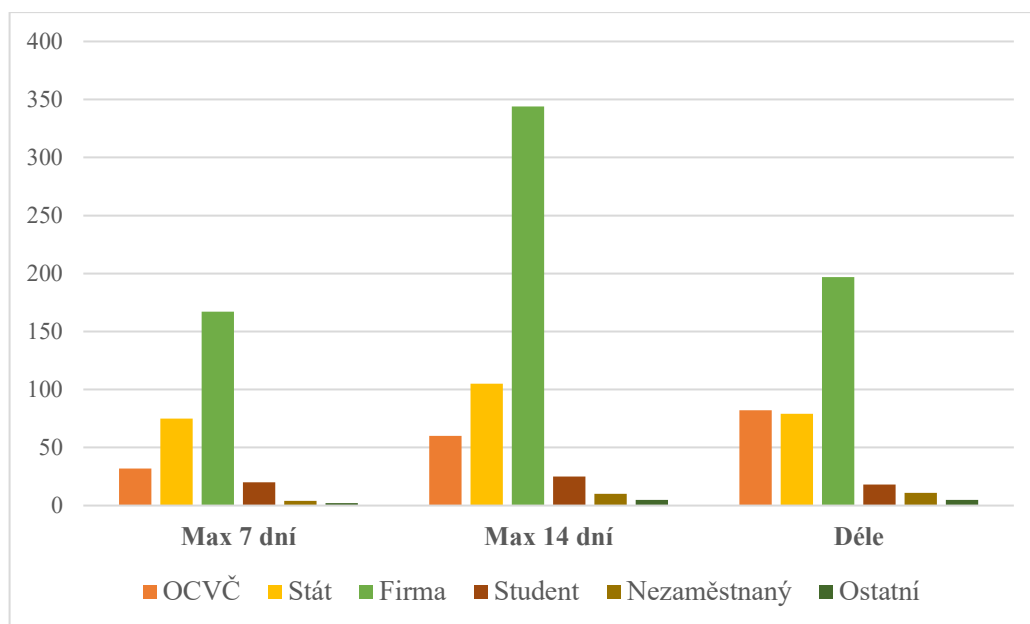
Tabulka 15 Zastoupení odpovědí na otázku možnosti absolvování délky kurzů.

(Zdroj: Vlastní)

Možnosti	Počet odpovědí
Max. 7 dní	300
Max. 14 dní	549
Mohu i déle.	392

Na základě dosavadních zkušeností jsem předpokládal, že s delšími kurzy budou mít nejmenší problém příslušníci, kteří jsou OSVČ, a naopak to bude představovat problém pro zaměstnance firem. Z následujícího grafu vyhodnocení odpovědí, se však ukazuje, že je větší počet zaměstnanců firem, kteří by mohli absolvovat delší kurz než těch, co mohou jen 7 dnů.

Graf 13 Vyhodnocení zastoupení druhů povolání na délku kurzů. (Zdroj: Vlastní)

Aktuální stav prohlubování kvalifikace, který je primárně řešen v gesci VeV-VA je, že prioritou jsou kurzy pro VZP. Pro příslušníky AZ je vypsáno jen několik samostatných kurzů. Jedná se o kariérové kurzy velitelského sboru od velitelů družstev až po velitele roty. Dále jsou tu zastoupeny kurzy dle odborností jako jsou ženisti, řidiči a několik dalších. Pro další odbornosti jsou kurzy vypisovány obecně jako kurzy pro VZP, které však umožňují účast i příslušníků AZ. Bohužel z důvodu, že se nejedná o úpravu pro AZ, jsou to kurzy mnohdy v délce přesahující 14 dní. Příkladem jsou kurzy v minometné odbornosti. Další částí jsou kurzy, které nejsou ani pro AZ určeny i kdyby se je chtěli účastnit jako je například kurz pro průzkum. Stává se tak, že jsou někteří příslušníci zařazeni na funkcích i více jak 5 let, ale stále za sebou nemají odborný kurz.

Těžko ukazovat prstem, kde je chyba a kdo je viníkem. VeV-VA na jedné straně nemůže zvládat kurzy pro VZP a do toho ještě vypisovat další kurzy pro AZ. Tento stav si žádá systémové rozhodnutí.

Část problému lze vyřešit formou externích kurzů, aby konečně někteří příslušníci AZ mohli opravdu vykonávat činnosti na svých pozicích. Tyto kurzy tak pořádají OC pod záštitou VeV-VA, která zde plní pouze roli kontrolního mechanismu. Jedním z takových kurzů, který je již pevně zakotven v systému vzdělávání a jde tak o každoroční kurz, je kurz pro střelce operátory BVP. U tohoto kurzu je jediný problém a to, že se vždy koná shodně zpravidla v měsíci září. Jiný kurz lze uspořádat po domluvě s VeV-VA také, ale musí se toho někdo chopit. Proto jsem se třeba se souhlasem velení již druhým rokem rozhodl uspořádat

externí kurz obsluhy minometu pro příslušníky AZ. Jde o kurz, který trvá oficiálně 4 týdny, a proto jej i po několika letech na funkci neměl splněn žádný náš příslušník.

Pokud vše půjde dle plánu, tak v roce 2024 bude minometná četa AZ spadající pod náš OC, kompletně proškolená. Samozřejmě tento kurz je i pro ostatní příslušníky AZ sloužící v podřízenosti 7.mb. Podobně to řeší i ostatní OC v podřízenosti 4. brigády rychlého nasazení (dále jen „brn“).

Toto však není řešení problému, to by mělo být centrální. Je potřeba provést revizi odborných požadavků příslušníků AZ a porovnat to s reálně probíhajícími kurzy. Na základě tohoto výstupu, pak přijmout adekvátní systémové rozhodnutí pro zabezpečení všech kurzů. I kdyby se mělo jednat o externí kurzy nebo o kurzy, které by probíhaly jen jednou za 2 roky.

Ideální plán je zařadit kurzy, které jsou delší než 14 dní čistě pro AZ. Tyto kurzy rozdělit do bloků, jako je to u řídičského kurzu na BVP pro AZ. U některých kurzů se může stát, že je VeV-VA nemůže personálně zabezpečit. Tato informace by měla proniknout cestou nadřízených k ostatním složkám velení, aby bylo možné, pokud to lze přijmout opatření, kdy by daný kurz probíhal externí formou u útvarů ideálně dle dané vojenské odbornosti. Jako příklad si můžeme uvést kurzy pro minometné čety, které by mohl pořádat dělostřelecký pluk v Jincích.

ZÁVĚR

Současná bezpečnostní situace ve světě jasně ukazuje, že profesionální armáda na obranu státu je nedostačující a je zapotřebí mít kvalitně vycvičené zálohy. Přestože systém aktivní zálohy v ČR funguje již řadu let, tak některé státy, které si potřebu mít zálohy uvědomily později, nás dokázaly překonat. Možná by bylo na čase se inspirovat u zahraničních partnerů, kterým systém záloh funguje lépe než za každou cenu mít snahu přijít s něčím vlastním, což mnohdy nikam nevede.

Cílem diplomové práce bylo navrhnout optimální plán výcviků a odborných kurzů, který by vedl ke zlepšení současného stavu a lepšímu dosahování výcvikových cílů.

Přínos teoretické části je kromě popisu vývoje jednotek AZ zejména analýza změn v právních normách týkající se svým obsahem jednotek AZ, které byly přijaty v průběhu roku 2023. Dále je to porovnání jednotek AZ s vybranými zahraničními státy.

Pro vytvoření optimálního plánu bylo zapotřebí oslovit ty, pro které je tento plán primárně určen, a to příslušníky AZ s cílem zjistit jejich omezení a pohled na danou problematiku. Proto první část praktické části je věnována vyhodnocení anonymního dotazníkového šetření, které bylo za pomoci personálních pracovníků KVV rozesláno příslušníkům AZ. Dalším krokem pro tvorbu tohoto plánu bylo analyzování aktuálního stavu dosahování výcvikových cílů.

Jedním z dílčích cílů bylo provedeno zmapování stavu využívání příslušníků AZ k OO v ČR a porovnání s vybranými zahraničními státy. Jako milník pro takové nasazení se stala pandemie koronaviru, kdy mnohé státy z důvodu velké náročnosti na personál, sáhlo k povolání vojenských záloh. V rámci ČR se díky tomu zjistily výhody i nevýhody takového nasazení a zejména se identifikovaly problémy, které toto nasazení provází. Největší problém je rychlost nasazení této jednotky z důvodu časové náročnosti na její povolání a splnění dalších povinných kritérií. Proto nasazení této jednotky je reálné zejména u déletrvajících MU, především při likvidačních pracích více než při záchranných. Každé takové nasazení sebou přináší nové poznatky, které jsou postupně ošetřovány a jsou přijímána další opatření, aby povolání příslušníků AZ bylo efektivnější.

Zjištěná data z dotazníkového šetření budou na základě žádosti vybraných KVV poskytnuta ředitelům pro jejich další možné využití. Na základě všech dostupných dat byl vytvořen návrh optimálního plánu pro jednotlivé etapy výcvikových cyklů a návrh na zlepšení

v oblasti získávání odborných kurzů, který se již v průběhu zpracování této práce ukázal jako velmi účinný.

Z výše uvedeného shrnutí lze uvést, že cíle diplomové práce byly splněny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARMY.CZ, 2023 a. *Při ochraně hranic se Slovenskem byl kromě profesionálů nasazen i rekordní počet vojáků aktivní zálohy*, 2023. Online. Dostupné z: <https://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/pri-ochrane-hranic-se-slovenskem-byl-krome-profesionalu-nasazen-i-rekordni-pocet-vojaku-aktivni-zalohy-242003/>. [cit. 2024-01-27].

ARMY.CZ, 2023 b. *Generál Řehka ocenil zaměstnavatele aktivní zálohy*. Online. Dostupné z: <https://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/general-rehka-ocenil-zamestnavatele-aktivni-zalohy-247210/> [cit. 2024-01-20].

ARMY.CZ, 2024 a. *Zahraniční mise AČR – Lotyšsko*. Online. Dostupné z: <https://mise.army.cz/aktualni-mise/11/default.htm>. [cit. 2024-01-20].

ARMY.CZ, 2024 b. *Informace o vojenských újezdech*, 2024. Online. Dostupné z: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>. [cit. 2024-02-03].

ČESKO, 1999. *Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání*. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-221> [cit. 2023-11-14].

ČESKO, 2004. *Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)*. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-585> [cit. 2023-11-14].

ČESKO, 2016. *Zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze*. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-45> [cit. 2023-11-14].

ČESKO, 2020. *NORMATIVNÍ VÝNOS MINISTERSTVA OBRANY č. 8: Plánování a organizace přípravy vojáků v záloze*. In: Praha: Ministerstvo obrany, 2020. [cit. 2024-02-03].

ČESKO, 2023 a. *Plánování, organizování, realizace a hodnocení přípravy v Armádě České republiky: Vševojsk-7-12*. In: Praha: Ministerstvo obrany, 2023. [cit. 2024-02-03].

ČESKO, 2023 b. *Vyhláška č. 298/2023 Sb., o postupu při služebním hodnocení vojáků v záloze ve službě a jeho hlediscích*. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-298> [cit. 2023-11-14].

ČTK, 2023. *Slovenská vláda navrhla jednodušší vstup zájemců do aktivních záloh armády*. Online. Česká tisková kancelář. Dostupné

z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/slovenska-vlada-navrhla-jednodussi-vstup-zajemcu-do-aktivnich-zaloh-armady_560526.html. [cit. 2023-12-30].

DANDA, Oldřich, 2019. *První záložák v Afghánistánu se osvědčil, armáda vyšle další*. Online. Novinky.cz. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-prvni-zalozak-v-afghanistanu-se-osvedcil-armada-vysle-dalsi-40301861>. [cit. 2024-01-20].

DOHNAL, Petr, 2023. *Na Vítkově převzali ocenění vojáci, kteří se vrátili z mise na Slovensku*. Online. Army.cz. Dostupné z: <https://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/na-vitkove-prevzali-oceneni-vojaci--kteri-se-vratili-z-mise-na-slovensku-242214/>. [cit. 2024-01-20].

DOLEJŠKA, Jaroslav, 2021. *Polská Vojska teritoriální obrany vs. česká Aktivní záloha*. Online. Armádní noviny. Dostupné z: <https://www.armadninoviny.cz/polska-vojska-teritorialni-obrany-vs-ceska-aktivni-zaloha.html>. [cit. 2024-01-12].

DOLEJŠKA, Jaroslav, 2022. *Vojenské odvody v Polsku a České republice*. Online. Armádní noviny. Dostupné z: <https://www.armadninoviny.cz/vojenske-odvody-v-polsku-a-ceske-republice.html>. [cit. 2024-01-13].

GALATÍK, Vlastimil a FRANK, Libor, 2008. *Principy obrany České republiky "2030"*. Brno: Univerzita obrany. ISBN 978-80-7231-513-0. [cit. 2023-11-16].

GLIŃSKA, Paulina, 2019. *WOJNY WYGRYWA REZERWA. Polska Zbrojna*. Roč. 883, č. 11, s. 12-23. ISSN 0867-4523. [cit. 2024-01-12].

HALÍKOVÁ, Martina, 2021. *Nasazení vojáků AZ v O2 universu skončilo. Pilotní projekt se vydařil*. Online. Army.cz. Dostupné z: <https://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/nasazeni-vojaku-az-v-o2-universu-skoncilo--pilotni-projekt-se-vydaryl-229374/>. [cit. 2024-02-11].

HN, 2015. *Slovensko zavede dobrovolnou vojenskou službu. Bude trvat 12 týdnů a končit přísahou*. Online. Hospodářské noviny. Dostupné z: <https://zahranicni.hn.cz/c1-64856180-slovensko-zavede-dobrovolnou-vojenskou-sluzbu-bude-trvat-12-tydnu-a-koncit-prisahou>. [cit. 2023-12-30].

HN, 2016. *Slovensko začne vytvářet aktivní armádní zálohy. Zájemci dostanou každý rok 600 eur a během cvičení i plat*. Online. Hospodářské noviny. Dostupné z: <https://zahranicni.hn.cz/c1-65415650-slovensko-zacne-vytvaret-aktivni-armadni-zalohy-zajemci-dostanou-kazdy-rok-600-eur-a-behem-cviceni-i-plat>. [cit. 2023-12-30].

HOLINGEROVÁ, Soňa, 2021. *Cvičení Hradba 2021 prověřilo také ochranu rozvoden*. Online. ČEZ. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/cviceni-hradba-2021-proverilo-take-ochranu-rozvoden-150705>. [cit. 2023-11-21].

KRÁLOVÁ, Zuzana, 2023. *Nové zkušenosti, služba v mezinárodním prostředí i nová přátelství. To vše nabízí zahraniční operace vojákům AZ*. Online. Army.cz. Dostupné z: <https://mise.army.cz/aktualni-mise/slovensko/zpravodajstvi/nove-zkusenosti--sluzba-v-mezinarodnim-prostredi-i-nova-pratelstvi--to-vse-nabizi-zahranicni-operace-vojakum-az-241804/>. [cit. 2024-01-20].

KUTHAN, Pavel Jaroslav, 2018 a. *Vznik Aktivní zálohy (vývoj v letech 1999-2003)*. Online. Dostupné z: <https://www.valka.cz/15646-Historie-a-vyvoj-Aktivni-zalohy-ACR-2->. [cit. 2023-11-15].

KUTHAN, Pavel Jaroslav, 2018 b. *Vznik dalších jednotek AZ u bojových útvarů (vývoj v letech 2007-2008)*. Online. Dostupné z: https://www.valka.cz/15651-Historie-a-vyvoj-Aktivni-zalohy-ACR?utm_source=valka_cz&utm_medium=article&utm_campaign=autor. [cit. 2023-11-15].

KUTHAN, Pavel Jaroslav, 2018 c. *Omezování výcviku a rozvoje (vývoj v letech 2009 – 2011)*. Online. Dostupné z: https://www.valka.cz/15650-Historie-a-vyvoj-Aktivni-zalohy-ACR-6-?utm_source=valka_cz&utm_medium=article&utm_campaign=similar. [cit. 2023-11-15].

KUTHAN, Pavel Jaroslav, 2018 d. *Jako Fénix z popela...? (vývoj v letech 2011-2012)*. Online. Dostupné z: https://www.valka.cz/15649-Historie-a-vyvoj-Aktivni-zalohy-ACR-7-?utm_source=valka_cz&utm_medium=article&utm_campaign=similar. [cit. 2023-11-16].

KUTHAN, Pavel Jaroslav, 2018 e. *Copak je to za záložáka... (vývoj v letech 2013-2014)*. Online. Dostupné z: <https://www.valka.cz/15648-Historie-a-vyvoj-Aktivni-zalohy-ACR-8>. [cit. 2023-11-16].

KUTHAN, Pavel Jaroslav, 2018 f. *Konečně součástí AČR (vývoj v letech 2015-2016)*. Online. Dostupné z: https://www.valka.cz/15647-Historie-a-vyvoj-Aktivni-zalohy-ACR-9-?utm_source=valka_cz&utm_medium=article&utm_campaign=similar. [cit. 2023-11-16].

KUTHAN, Pavel Jaroslav, 2018 g. *Vývoj Aktivních záloh v letech 2005 – 2006*. Online. Dostupné z: https://www.valka.cz/15652-Historie-a-vyvoj-Aktivni-zalohy-ACR-4-?utm_source=valka_cz&utm_medium=article&utm_campaign=similar. [cit. 2023-11-15].

MICHNA, Pavel, 2014. *Nasazení Aktivních záloh AČR v operacích na domácím území*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra politologie. [cit. 2023-12-30].

MILITARY TIMES, 2018. *Guard Reserve Handbook Activation and deployment*. Online. Dostupné z: <https://ec.militarytimes.com/guard-reserve-handbook/activation-deployment/types-of-activation/>. [cit. 2024-03-05].

MO ČR, 2011. *Bílá kniha o obraně*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – odbor komunikace a propagace. ISBN 978-80-7278-564-3. [cit. 2023-11-17].

MO ČR, 2012 a. *Koncepce aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky*. Online. Praha: Ministerstvo obrany České republiky. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/koncepce-az.pdf. [cit. 2023-11-14].

MO ČR, 2012 b. *Obranná strategie České republiky: odpovědný stát a spolehlivý spojenec*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, Odbor komunikace a propagace (OKP MO). ISBN 978-80-7278-606-0. [cit. 2023-11-14].

MO ČR, 2019 a. *Koncepce výstavby Armády České republiky 2030*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha. ISBN 978-80-7278-789-0. [cit. 2023-11-15].

MO ČR, 2019 b. *Dlouhodobý výhled pro obranu 2035*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha. ISBN 978-80-7278-772-2. [cit. 2023-11-16].

MO ČR, 2021. *Armáda České republiky v roce 2020*. Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha: VGHMÚř Dobruška. ISBN 978-80-7278-819-4. [cit. 2023-12-30].

MO ČR, 2022 a. *Armáda České republiky v roce 2021*. Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha: VGHMÚř Dobruška. ISBN 978-80-7278-835-4. [cit. 2023-12-30].

MO ČR, 2022 b. *Ministerstvo obrany chce pro AZ vytvořit nejlepší možné podmínky, chystá proto nejen změny legislativy*. Online. Ministerstvo obrany České republiky. Dostupné z: <https://aktivnizaloha.army.cz/aktuality/ministerstvo-obrany-chce-pro-az-vytvorit-nejlepsi-mozne-podminky-chysta-proto-nejen-zmeny>. [cit. 2023-11-23].

MO ČR, 2022 c. *V Litvě působí i vojáci Aktivní zálohy*, 2022. Online. Armymag. Dostupné z: <https://www.armymag.cz/2022/11/v-litve-pusobi-i-vojaci-aktivni-zalohy/>. [cit. 2023-11-13].

MO ČR, 2023 a. *Armáda České republiky v roce 2022*. Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha: VGHMÚř Dobruška. ISBN 978-80-7278-851-4. [cit. 2023-12-30].

MO ČR, 2023 b. *Obranná strategie České republiky*. Online. Praha: Ministerstvo obrany České republiky. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Obranna_strategie_C_R_2023_final.pdf. [cit. 2023-11-14].

MO ČR, 2023 c. *Ročenka Ministerstva obrany ČR 2022*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ. ISBN 978-80-7278-865-1. [cit. 2024-01-10].

MO ČR, 2024 a. *Armáda České republiky v roce 2023*. Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha. ISBN 978-80-7278-876-7. [cit. 2024-01-20].

MO ČR, 2024 b. *Koncepce výstavby Armády České republiky 2035*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ. ISBN 978-80-7278-873-6. [cit. 2023-11-16].

MO SR, 2005. *Branná povinnosť zostane zachovaná*. Online. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky. Dostupné z: <https://www.mod.gov.sk/branna-povinnost-zostane-zachovana/>. [cit. 2023-12-30].

MO SR, 2023. *Príprava aktívnych záloh*. Online. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky. Dostupné z: mosr.sk/priprava-aktivnych-zaloh. [cit. 2023-12-30].

NOVINKY.CZ, 2022. *Utíkali před vodou, teď se vrací a uklízí*, 2006. Online. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-utikali-pred-vodou-ted-se-vraci-a-uklizi-40116279>. [cit. 2023-11-19].

RUMANIAMILITARY. RO, 2019. *Rezerva militara: La altii se poate – Fortele teritoriale de aparare poloneze*. Online. Dostupné z: <https://www.rumaniamilitary.ro/rezerva-militara-la-altii-se-poate-fortele-teritoriale-de-aparare-poloneze#prettyPhoto>. [cit. 2024-01-12].

SVĚTNIČKA, Lubomír, 2022. *Armáda poprvé do mise vyšle záložníky. Věřím jim, říká generál Kopecký*. Online. Natoaktual.cz. Dostupné z: https://www.natoaktual.cz/zpravy/aktivni-zaloha-zaloz-kopeccky-mise-slovensko-nato-rusko.A220517_175819_na_zpravy_m00. [cit. 2024-01-20].

THE BRITISH ARMY, 2020. *Call for Reservists to support national COVID-19 response*. Online. Dostupné z: <https://www.army.mod.uk/news-and-events/news/2020/04/reserves-mobilisation/>. [cit. 2024-03-07].

TŮMA, Miroslav; JANOŠEC, Josef a PROCHÁZKA, Josef, 2009. *Obranná politika Československé a České republiky (1989-2009)*. Praha: Ministerstvo obrany ČR – Prezentační a informační centrum MO. ISBN 978-80-7278-522-3. [cit. 2023-11-18].

VOSKA, Michal, 2023. *Armáda spustila virtuální náborové. Rekruti se přihlásí z domu*. Online. IDNES.CZ. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/virtualni-naborove-centrum-cernochova-armada-vojaci-rehka.A230911_154202_domaci_ivos. [cit. 2024-04-21].

ZEMANOVÁ, Jana, 2023. *Aktivní zálohy na Slovensku – velký zájem s podporou státu*. Online. Dostupné z: <https://www.armymag.cz/2023/07/aktivni-zalohy-na-slovensku-velky-zajem-s-podporou-statu/>. [cit. 2023-12-30].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AZ	Aktivní záloha
AZD	Aktivní záloha dobrovolná
AČR	Armáda České republiky
BVP	Bojové vozidlo pěchoty
brn	Brigáda rychlého nasazení
ČR	Česká republika
DVC	Dobrovolné vojenské cvičení
eFP	Enhanced Forward Presence (operace alianční předsunuté přítomnosti)
GŠ	Generální štáb
IZS	Integrovaný záchranný systém
JMK	Jihomoravský kraj
KC	Kontrolní cvičení
KoAZ	Koncepce aktivní zálohy
KS	Krizový stav
KVV	Krajské vojenské velitelství
mb	Mechanizovaná brigáda
MO	Ministerstvo obrany
mpr	Mechanizovaný prapor
MN BG SVK	Multinational Battlegroup in Slovakia (Mnohonárodní bojové uskupení)
MU	Mimořádná událost
NGŠ	Náčelník generálního štábu
NVMO	Normativní výnos ministerstva obrany
NVV	Nepřetržitý vojenský výcvik
OC	Organizační celek
OKI	Objekt kritické infrastruktury

OO	Ochrana obyvatelstva
OS	Ozbrojené síly
PČR	Policie ČR
Prog-1-3	Program přípravy jednotek AČR
PVC	Pravidelné vojenské cvičení
SM	Systematizované místo
SLUHO	Služební hodnocení
SR	Slovenská republika
ÚU	Úkolové uskupení
UVZ	Učebně výcviková základna
VeTerS	Velitelství teritoriálních sil
VeV-VA	Velitelství výcviku – Vojenská akademie
VP	Vojenská policie
VÚj	Vojenský újezd
VZ	Vojenské zařízení
VZP	Vojáci z povolání
WOT	Wojska Obrony Terytorialnej
ZO	Zahraniční operace
ZVS	Základní vojenská služba
ZVV	Záměr vojenského výcviku

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Přehled počtů vojáků v aktivní záloze v letech 2005-2022 (MO ČR, 2023 a, zpracování vlastní).....	16
Obrázek 2 Přehled útvarů se zřízenými jednotkami aktivní zálohy (MO ČR, 2024 a).....	17

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Zastoupení odpovědí na druh povolání. (Zdroj: Vlastní)	45
Tabulka 2 Zastoupení odpovědí na možnost účasti v operačním nasazení mimo území ČR. (Zdroj: Vlastní)	49
Tabulka 3 Zastoupení odpovědí na otázku povolání k operačnímu nasazení v ČR. (Zdroj: Vlastní).....	52
Tabulka 4 Vojenské újezdy (Army.cz, 2024 b).....	56
Tabulka 5: Zastoupení odpovědí na otázku uvolnění od zaměstnavatele. (Zdroj: Vlastní)	59
Tabulka 6 Dosažené výcvikové cíle. (Zdroj: Vlastní)	60
Tabulka 7 Ilustrativní 7denní výcvik. (Zdroj: Vlastní).....	61
Tabulka 8 Ilustrativní 14denní výcvik. (Zdroj: Vlastní).....	61
Tabulka 9 Zastoupení odpovědí na otázku účasti na výcvicích. (Zdroj: Vlastní)	62
Tabulka 10 Možný plán výcviků pro 1. etapu. (Zdroj: Vlastní)	64
Tabulka 11 Možný plán výcviků pro 2. etapu. (Zdroj: Vlastní)	65
Tabulka 12 Možný plán výcviků pro 3. etapu (Zdroj: Vlastní)	65
Tabulka 13 Možný plán výcviků pro 4. etapu. (Zdroj: Vlastní)	66
Tabulka 14 Jednotlivé cíle výcviků v jednotlivých etapách výcviku. (Zdroj: Vlastní).....	66
Tabulka 15 Zastoupení odpovědí na otázku možnosti absolvování délky kurzů. (Zdroj: Vlastní).....	68

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Pohlaví. (Zdroj: Vlastní).....	43
Graf 2: Výkon služby. (Zdroj: Vlastní).....	43
Graf 3 Délka služby u AZ. (Zdroj: Vlastní).....	44
Graf 4 Druh povolání. (Zdroj: Vlastní).....	44
Graf 5 Problém v zaměstnání skrz členství u AZ. (Zdroj: Vlastní).....	45
Graf 6 Zájem o operační nasazení mimo území ČR (v délce 3 měsíců). (Zdroj: Vlastní) ..	48
Graf 7 Povolání k operačnímu nasazení na území ČR. (Covid, migrace, povodně atd.) (Zdroj: Vlastní)	52
Graf 8: Uvolnění od zaměstnavatele. (Zdroj: Vlastní)	59
Graf 9 Vyhovuje Vám počet Vašich účastí na cvičení? (Zdroj: Vlastní)	62
Graf 10 Ideální délka výcviků. (Zdroj: Vlastní)	63
Graf 11 Souhlasili byste s jedním povinným výcvikem ročně? (Zdroj: Vlastní)	63
Graf 12 Jak dlouhého kurzu se můžete zúčastnit? (Zdroj: Vlastní).....	68
Graf 13 Vyhodnocení zastoupení druhů povolání na délku kurzů. (Zdroj: Vlastní)	69